

J 916-82 (2e)

Dijkverbetering Achter Ramspol

Vechterweerd-Zwolle

Projectnota/MER

Bijlagen

WATERSCHAP WOLD EN WIEDEN

P 916-82
(2e ex)

Groot Salland
W a t e r s c h a p
Grontmij

Dijkverbetering Achter Ramspol

Projectnota/MER
Vechterweerd - Zwolle
Deelgebied 5

eindconcept

Bijlagen

Waterschap Groot Salland

Grontmij, Projectbureau DAR
Zwolle, augustus 1999

A. Inleiding

In deze bijlage wordt kort ingegaan op de aanleiding voor de aanleg van de Balgstuw, de besluitvorming zoals deze op hoofdlijnen heeft plaatsgevonden en de gevolgen voor zover deze relevant zijn voor het Project Dijkverbetering Achter Ramspol. Voor de gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de in deze bijlage genoemde documenten en besluiten. Tevens wordt verwezen naar de Nota van uitgangspunten Dijkverbetering Achter Ramspol [i].

B. IJsselmeer als gevarenbron voor West-Overijssel

In de huidige situatie vormt het IJsselmeer bij storm een gevarenbron voor West-Overijssel. Om na te gaan welk gevaar het gebied loopt, is onderzocht welke waterstanden bij zware storm onder maatgevende omstandigheden zouden kunnen voorkomen. De resultaten zijn gepresenteerd in rapporten van het Waterlooppkundig Laboratorium in 1978 en 1981 [a, b].

Uit de berekeningen bleek dat de veiligheidsniveaus onaanvaardbaar laag waren: voor de dijkkringen Vollenhove en Mastenbroek kleiner dan 1/15 en voor Salland kleiner dan 1/4. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de frequentie van gemiddeld één maal per vier jaar voor het dijkkringgebied betrekking heeft op slechts een zeer klein deel van Zwolle.

Voor de binnenstad van Zwolle (niet opgenomen als te beschermen dijkkringgebied) is daarnaast berekend dat in de huidige situatie de gemiddelde kans op het instromen van water in delen van de binnenstad één maal in de 23 jaar kan optreden.

Het overgrote deel van de primaire keringen in West-Overijssel langs de wateren die in open verbinding staan met het IJsselmeer, kan in de huidige situatie dan ook niet zorgdragen voor de gewenste veiligheid [f, hoofdstuk 1]. Om die veiligheid wel te garanderen zou een grootschalige aanpassing van de bestaande dijken in het gebied nodig zijn.

C. Beleidsanalyse/MER (Ramspol I)

Tegen deze achtergrond is onder verantwoordelijkheid van de Stuurgroep Ramspol in 1988 een beleidsanalyse/milieueffectenstudie uitgevoerd om te onderzoeken hoe de veiligheid in West-Overijssel is te garanderen. De stuurgroep was samengesteld uit de dijkgraven van de toenmalige Waterschappen IJsseldelta, Salland, Vollenhove, Noordoostpolder, Benoorden de Dedemsvaart, De Noorder Vechtdijken en Bezuiden de Vecht, de gedeputeerden waterstaatszaken van Overijssel en Flevoland, de Hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Directie Overijssel en van Rijkswaterstaat Dienst Zuiderzeewerken en het hoofd van de afdeling Water van de provincie Overijssel.

De studie richtte zich eveneens op alternatieve oplossingen naast integrale dijkverzwaring. Onder meer werden alternatieven met een keersluis onderzocht. Bij deze studie zijn alle in het geding zijnde belangen en aspecten betrokken.

De resultaten zijn in 1988 gepresenteerd in het rapport 'Ramspol, beleidsanalyse/milieu-effectrapport t.b.v. de beveiliging van West-Overijssel' [c, d].

Keuze voor keersluis

Op basis van de resultaten heeft de minister van Verkeer en Waterstaat in 1991 besloten in de monding van het Zwarte Meer bij Ramspol een keersluis aan te leggen. Daarbij was duidelijk dat deze keersluis niet de volledige veiligheid voor West-Overijssel kan garanderen en dat aanvullende werken aan de dijken nodig zouden zijn. De studie toonde aan dat met een keersluis de benodigde aanpassingen aan de dijken van beperktere omvang zouden zijn. Bij het besluit van de Minister is doorslaggevend geweest dat integrale versterking van alle dijken in het gebied "Achter Ramspol" zonder deze keersluis duurder was en zou leiden tot aanzienlijke aantasting van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden.

D. Vervolg na principe-besluit (Ramspol II)

Na het besluit van de Minister is vervolgonderzoek verricht naar de exacte uitvoering en het beheersregime van de keersluis [e]. Dit onderzoek heeft in 1995 geleid tot het rapport 'Projectnota/MER Keersluis Ramspol'. In deze Projectnota/MER is ervan uitgegaan dat het besluit van de minister om een keersluis aan te leggen de voorgenomen activiteit is. De onderzochte alternatieven gaan dan ook uit van de realisatie van een keersluis. Het type keersluis, de doorstroomopening, het sluitpeil en de relatie met aanvullende dijkverbeteringen waren daarbij belangrijke variabelen. Een belangrijk deel van het voorbereidende onderzoek was het beter inzicht verkrijgen in de waterbeweging en de waterstanden om tot alternatieven te komen.

Aanbeveling voor Balgstuw in 1995

Met betrekking tot de locatie en het type keersluis kwam het onderzoek uit op een balgstuw bij Ramspol op 250 meter ten westen van de huidige brug van de N50. De doorstroomopening van de keersluis is daarbij gelijk aan de huidige doorstroomopening van de Ramspolbrug. Voor het achterliggende gebied waren met name het sluitpeil en de effecten daarvan op de waterstanden van belang. Uiteindelijk is gekozen voor het landschappelijke en cultuurhistorische alternatief met een sluitpeil van NAP + 0,50 m bij een stromingsrichting van Ketelmeer naar Zwarte Meer. Naar verwachting sluit de balgstuw 11 keer per 10 jaar en is de verandering in de hydraulische dynamiek in het gebied zeer gering. In de Projectnota/MER is de verwachting uitgesproken dat over ongeveer 51 km een dijkversterking zou moeten plaatsvinden. In de Projectnota/MER wordt ook een aanzienlijke verbetering geconstateerd met betrekking tot de mate waarin de buitendijkse gebieden kunnen overstroomd. Het betreft de buitenpolders en de binnenstad van Zwolle [f].

In de Projectnota/MER is aangegeven dat voor de binnenstad van Zwolle de inundatiefrequentie door het gebruik van de Balgstuw omlaag gaat van 1 maal in de 23 jaar naar 1 maal in de 1250 jaar [f, blz. 82].

Keuze voor Balgstuw

Door het hoogwater in 1993 en 1995 is versnelling gekomen in het programma ter verbetering en versterking van de waterkeringen in Nederland. Dit heeft geleid tot het in werking treden van de Deltawet Grote Rivieren. Om West-Overijssel op korte termijn te beveiligen tegen overstromingen is de besluitvorming met betrekking tot de Balgstuw Ramspol onder het regime van de Deltawet Grote Rivieren gebracht. Na afronding van de Projectnota/MER Keersluis Ramspol heeft daarom een versnelde besluitvormingsprocedure plaatsgevonden. Op 25 april 1995 namen Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel en van Flevoland het besluit tot aanleg van de Balgstuw met onder meer de volgende condities [f]:

- locatie op ongeveer 250 meter ten westen van de Ramspolbrug;
- doorstroomopening gelijk aan doorstroomopening van het Ramsdiep en de Ramsgeul ter hoogte van de Ramspolbrug;

- het sluitpeil van NAP + 0,50 m, nader te optimaliseren in verband met het vast te stellen sluitregime en dit na overleg met betrokken belangen vast te stellen;
- uitvoering in de vorm van een Balgstuw;
- de Minister van Verkeer en waterstaat te verzoeken de maatgevende hoogwaterstanden voor de benedenloop van de IJssel en het gebied achter Ramspol, met uitzondering van de Sallandse Weteringen en de Vecht, definitief vast te stellen conform de in het kader van de Projectnota/MER keersluis Ramspol uitgevoerde berekeningen;
- de betrokken waterschappen te verzoeken de voorbereiding voor aanvullende dijkversterking achter Ramspol, uitgaande van de vastgestelde specificaties voor de keersluis Ramspol, ter hand te nemen.

Plan van uitvoering

Op 3 december 1996 hebben Gedeputeerde Staten van Overijssel en Flevoland het Plan van uitvoering voor de Balgstuw Ramspol vastgesteld. Het plan gaat vergezeld van een nota van randvoorwaarden, een programma van eisen voor het ontwerp en een landschapsplan.

E. Gevolgen voor waterstanden

De sluiting van de Balgstuw verbetert de veiligheid ten opzichte van de huidige situatie in het achterliggende gebied aanzienlijk. Dit is het gevolg van de lagere waterstanden die door sluiting van de Balgstuw in het gebied kunnen optreden. Daarbij dient bedacht te worden dat zodra de Balgstuw sluit bij een peil van NAP + 0,50 m met een stroming vanuit het Ketelmeer naar het Zwarte Meer er achter de Balgstuw een soort buffergebied ontstaat voor het afstromende water uit het achterland. De waterstanden in dit buffergebied zijn daarbij afhankelijk van een combinatie van de volgende factoren (gevaarenbronnen):

- de uitslag van de gemalen op Zwarte Meer en Zwarte Water;
- de afvoer van de Vecht;
- de afvoer van de Sallandse Weteringen via Zwolle;
- de verplaatsing van water op Zwarte Meer en Zwarte Water onder invloed van een storm in het gebied. De windkracht en richting bepalen de mate en richting waarin zich het water verplaatst.

Uit het onderzoek ten behoeve van de eerder genoemde Projectnota/MER is gebleken dat de maatgevende situatie als gevolg van genoemde 'gevaarenbronnen' niet voor ieder dijkgedeelte gelijk is. Zo kan het tijdstip waarop de meest bedreigende situatie zich voordoet na ingebruikneming van de Balgstuw verschillen; ook de gevaarenbron verschilt.

Voor de dijk Spooldersluis - Genemuiden blijkt uit de doorgerekende combinaties dat de maatgevende situatie ten noorden van het samenvloeiingspunt ontstaat bij opstuwing c.q. waterverplaatsing. Deze situatie vindt plaats bij de windcondities die leiden tot sluiting van de Balgstuw, waarbij bijvoorbeeld direct achter de Balgstuw op het Zwarte Meer waterstanden ontstaan die lager zijn dan NAP + 0,50 m. Daarbij is gebleken dat de kans dat een zeer hoge afvoer van de Vecht zou samenvallen met een maatgevende opstuwingssituatie gering is. De lagere afvoer veroorzaakt een relatief geringe bijdrage aan de optredende waterstanden.

Ten zuiden van het samenvloeiingspunt is een hoge afvoer van de Vecht maatgevend. Zoals hierboven al aangegeven is de kans op samenvallen van hoge Vechtafvoer met maatgevende opstuwingssituatie gering. De opstuwing draagt bovendien slecht een geringe bijdrage aan de optredende waterstanden.

Voor de waterkering Spooldersluis - Genemuiden is de maatgevende kruinhoogten (MKH) ten noorden van het samenvloeiingspunt afgeleid uit de opstuwingsberekeningen zoals deze voor de Projectnota/MER keersluis Ramspol zijn uitgevoerd (zie hoofdstuk 2). Daarbij hoort een relatief lagere afvoer van de Vecht en de Sallandse Weteringen. Voor de MHW'en ter hoogte van Zwartsluis is de invloed van het uitgeslagen water van de gemalen bij de berekeningen betrokken.

De sluitingsduur van de Balgstuw bij extreme storm ongeveer 15 tot 20 uur zal bedragen. Deze sluiting is direct gerelateerd aan de maatgevende stormcondities voor opstuwing van water uit het IJsselmeer.

Voor het gedeelte ten zuiden van het samenvloeiingspunt is uitgegaan van de aan de minister voorgestelde MHW'en.

Maatgevend hoogwater

In de Nota van uitgangspunten Dijkverbetering Achter Ramspol (juli 1997) is aangegeven welke MHW'en en maatgevende kruinhoogten inmiddels zijn vastgesteld. Dit geldt voor de waterkeringen langs de Vecht en ten noorden van het samenvloeiingspunt.

Literatuur bij bijlage 1

- [a] Opwaaiing Ketelmeer, Zwarte Meer en Vossemeer; Waterloopkundig Laboratorium R1077, april 1978;
- [b] Waterstanden en golfoploop in Ketelmeer, Zwarte Meer en Vossemeer, Waterloopkundig Laboratorium R1524, 1981;
- [c] Ramspol, beleidsanalyse/milieueffectrapport t.b.v. de beveiliging van West-Overijssel, Stuurgroep Ramspol, PRA-R-88180, SSWB-R-88003, 1988;
- [d] Besluit Provinciale Staten, agendapunt 21, 24 mei 1989;
- [e] Brief van de minister van Verkeer en waterstaat aan de Tweede Kamer, 25 april 1991;
- [f] Projectnota/MER keersluis Ramspol, Stuurgroep Ramspol, STR 95/9, PMR-R-95001, 1995;
- [g] Besluit Gedeputeerde Staten van Overijssel en Flevoland in kader Deltawet Grote Rivieren tot aanleg Balgstuw Ramspol, Stb 1995, nr. 210, 25 april 1995
- [h] Besluit Gedeputeerde Staten van Overijssel en Flevoland met betrekking tot ingediende plan voor Balgstuw Ramspol, MPV/96.062213/a - MWA 96/2551, 1996
- [i] Nota van uitgangspunten Dijkverbetering Achter Ramspol, Waterschap Wold en Wieden en Waterschap Groot Salland, juli 1997.

Bijlage 2 Samenstelling adviesgroep

Rijkswaterstaat, directie Oost-Nederland	de heer J. Mannaerts
Ministerie van LNV-Directie Oost	de heer D.W. Maas
Provincie Overijssel	de heer H. Tienstra
Gemeente Zwolle	de heer R. Akse de heer G.J.M. van Dooremolen
Regio IJssel-Vecht	de heer J. Boxem
W.M.O.	mevrouw Leferink
Vrienden van de stadskern Zwolle	
Stichting Het Overijssels Landschap	de heer M. Knigge
Bond Heemschut	de heer D.M. v.d. Schrier
Buurtvereniging Langenholte	mevrouw C. Smit
St. Wijkgemeenschap Holtenbroek	mevrouw J.C. Brettschneider-Staudt
GLTO-Afdeling Zwolle	mevrouw G. Middag-van Dijk
Natuur en Milieu Zwolle	de heer S. Jak
Bewoners	de heer H.J. v.d. Berg mevrouw M.M. van Diemen-de Jel de heer A.H. Rutenberg
Grontmij Overijssel	de heer A. ter Harmsel de heer O. Verbree

Bijlage 3 Samenstelling klankbordgroep

Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland	de heer J. Mannaerts
Ministerie van LNV	de heer D.W. Maas
Provincie Overijssel	de heer H. Tienstra
Waterschap Wold en Wieden	de heer G. Verstoep
Gemeente Dalfsen	J.A. de Boer
Gemeente Genemuiden	de heer P.M. Rietkerk
Gemeente Hasselt	de heer L. Bezemer
Gemeente Heino	de heer A.W.P. van den Berg
Gemeente Wijhe	de heer G.A.B. ten Thije
Gemeente Zwartsluis	de heer A. Oegema
Gemeente Zwolle	de heer G.J.M. van Dooremolen
Kamer van Koophandel	de heer K. Korterink
GLTO Overijssel	de heer L.F. Heitbrink
Natuur en Milieu	de heer S. Jak
Kon. Schippersvereniging Schuttevaer	de heer J. Visser
Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, Afd. 20 IJsseldelta/Vechtstreek	de heer Assink
Bond Heemschut	de heer D.M. van der Schrier
Stichting Het Overijssels Landschap	de heer M. Knigge
Vereniging tot behoud van natuurmonumenten in Nederland	mevrouw N. Bosma
Rijksdienst Monumentenzorg	de heer F.J. Jansen
Grontmij Overijssel, Projectbureau DAR	de heer H. Pijpers

Bijlage 4 Kaarten

Kaart 1	Toponiemen en trajectindeling
Kaart 2	Technische tekortkomingen
Kaart 3	Natuurwaardering van de dijk
Kaart 4	Natuurwaardering in de omgeving van de dijk
Kaart 5	Landschappelijke en cultuurhistorische waardering
Kaart 6	Ruimtelijke functies
Kaart 7	Ingrepen Beheeralternatief
Kaart 8	Ingrepen Kleialternatief
Kaart 9	Jaarlijks beheer Beheeralternatief
Kaart 10	Jaarlijks beheer Kleialternatief
Kaart 11	Visie
Kaart 12	Plan voor Landschap en Natuur

Toponiemen en trajectindeling

Vechterweerd-Zwolle

Technische tekortkomingen

- micro-stabiliteit onvoldoende
- stabiliteit binnentalud onvoldoende
- stabiliteit buitentalud onvoldoende
- erosiebestendigheid onvoldoende

★ kunstwerk

— as van de dijk
• dijkspaal (Dp)

↑ grens traject

0 250 500 750 1000 Meters

Projectnota MER D.A.R. Vechterwaard-Zwolle - Jrt2 - 25/02/99

Natuurwaardering van de dijk

Waardering en vervangbaarheid dijkvegetaties

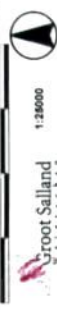
- waardevol - redelijk vervangbaar
- waardevol - slecht vervangbaar
- zeer waardevol - zeer slecht
vervangbaar

Vervangbaarheid bossen

- regeneratie bos < 20 jaar
- regeneratie bos 20 - 50 jaar
- regeneratie bos > 50 jaar

- as van de dijk
- dijkpaal (Dp)
- grens traject

0 300 600 900 1200 Meters

Groot Salland
WATERSCHAP

Projectnota MER D.A.R. Vechterwaard-Zwolle - 4713-23/02/99

50 meter zone binnendijs

binnentalud

kruin

buitentalud

50 meter zone buitendijs

Natuurwaarden in de omgeving van de dijk

Belangrijke biotopen

- nat waterbiotoop
- bosbiotoop
- bosbiotoop (lijnvormig)
- natuurgebied
- beheersgebied
- weidevogelgebied

* klevitsbloemen

— as van de dijk
• dijkspaal (Op)

↑ grens traject

0 250 500 750 1000 Meters

Groot Salland
1:25000

Projectnota MER D.A.R. Vechterwaard-Zwolle -014-230299

Landschappelijke- en cultuurhistorische waardering

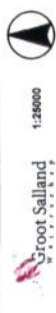
Landschapswaardering

- gering
- matig
- hoog
- zeer hoog
- karakteristiek ensemble

Cultuurhistorisch waardevolle elementen

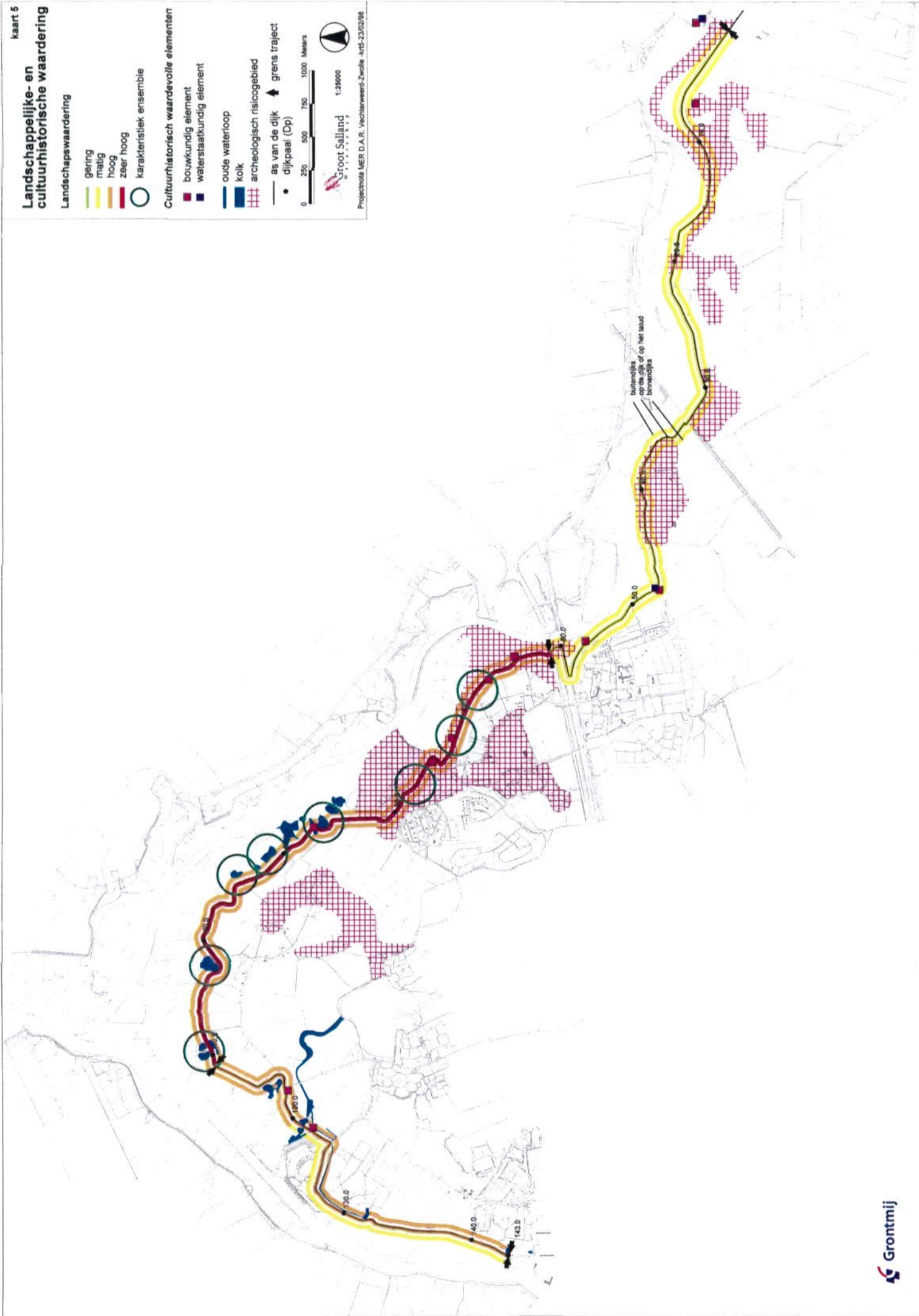
- bouwkundig element
- waterstaatkundig element
- oude waterloop
- kolik
- ▨ archeologisch risicogebied
- as van de dijk
- dijkspaal (Dp)
- ↑ grens traject

0 250 500 750 1000 Meters

Groot Salland

Projectnota MER D.A.R. Vechterwaard-Zwolle - JRS-23/02/98

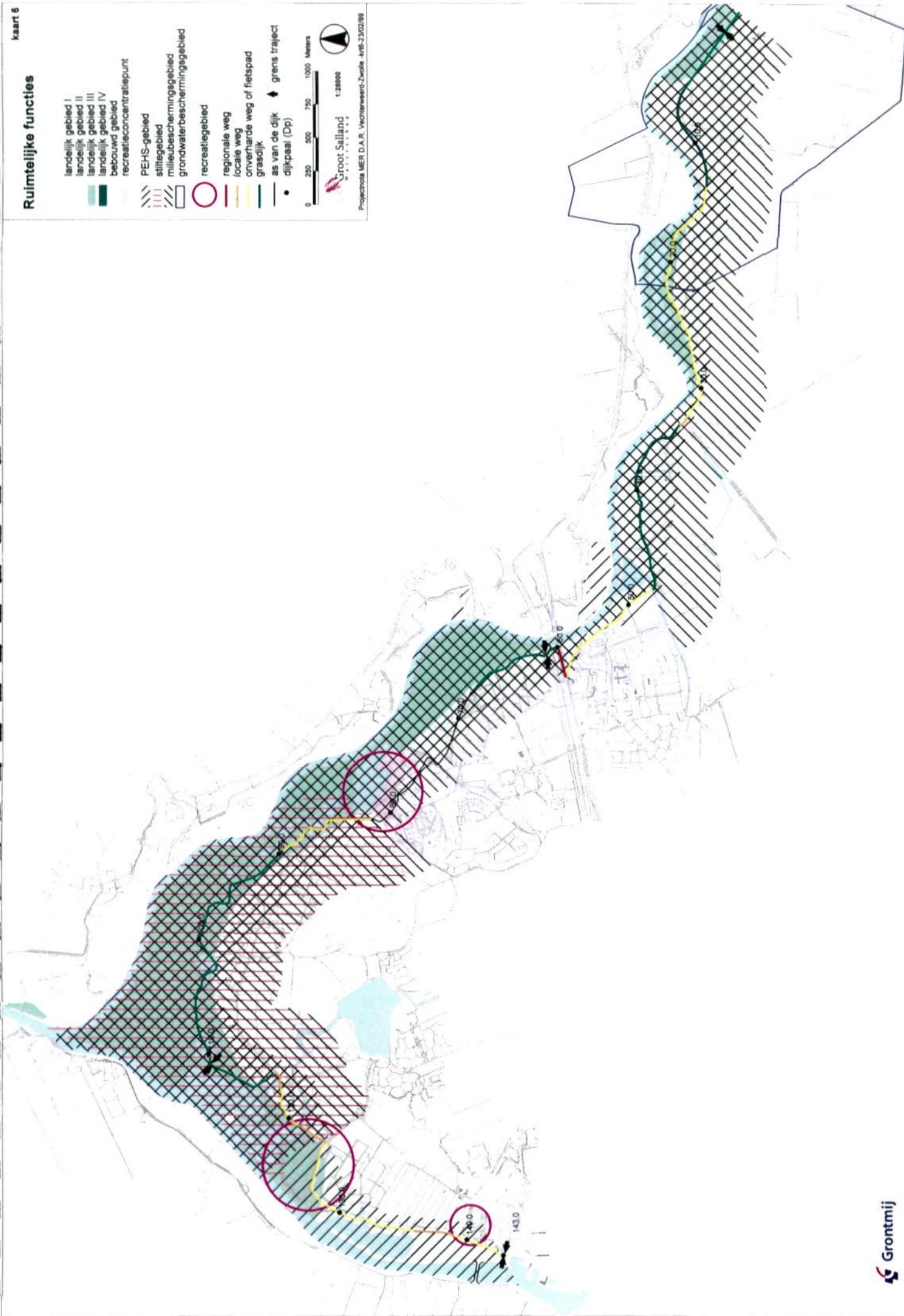

Ruimtelijke functies

- landelijk gebied I
- landelijk gebied II
- landelijk gebied III
- landelijk gebied IV
- bebouwd gebied
- recreatieconcentratiepunt
- PEHS-gebied
- stillegebied
- milieubeschermingsgebied
- grondwaterbeschermingsgebied
- recreatiegebied
- regionale weg
- locale weg
- onverharde weg of fietspad
- grasdijk
- as van de dijk
- dijkpaal (Dp)
- grens traject

Projectnota MER D.A.R. Vechterwaard-Zwolle - Afb. 23/02/99

Ingrepen beheeralternatief

buitentalud
beheer
damwand plaatsen + beheer

binnentalud
verflauwen
steunborm aanbrengen
damwand plaatsen
drainagekoffer plaatsen
sloot verplaatsen

— as van de dijk
• dijkspaal (Dp)

↑ grens traject

0 250 500 750 1000 Meters

Groot Salland
1:25000

Projectnota MER D.A.R. Vechterwaard-Zwolle -JRT- 09032009

Ingrepen kleialternatief

buitentalud

- klei
- damwand plaatsen + klei

binnentalud

- damwand plaatsen
- steunberm aanbrengen
- sloot verplaatsen

— as van de dijk
• dijkspaal (Dp)

↑ grens traject

0 250 500 750 1000 Meters

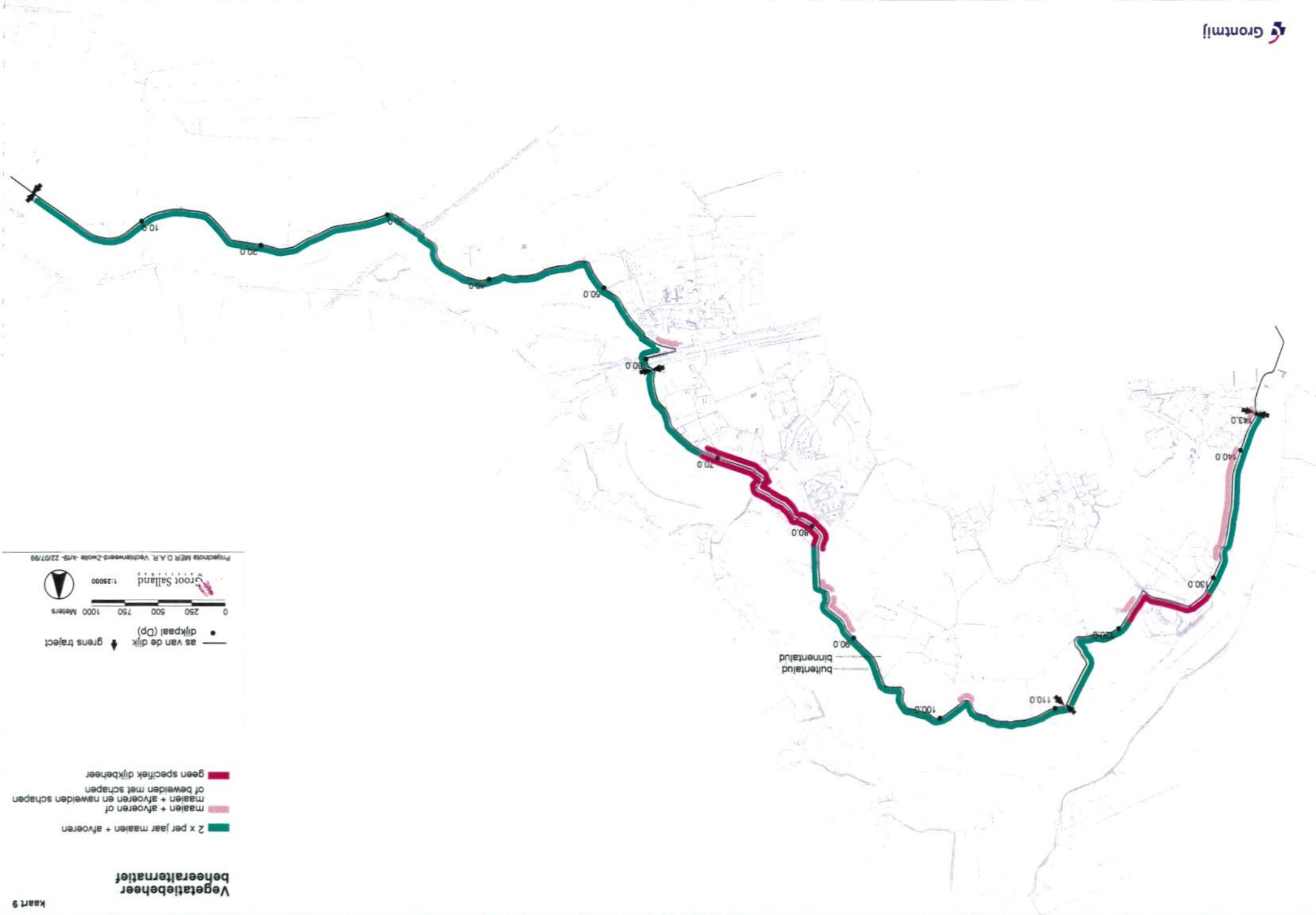

1:25000

Groot Salland

Projectnota MER D.A.R. Vechterwaard-Zwolle -nrB- 09/03/99

Vegetatiebeheer kleialternatief

- 2 x per jaar maaien + afvoeren
- maaien + afvoeren of
maaien + afvoeren en naweiden schapen
of beweiden met schapen
- geen specifiek dijkbeheer

as van de dijk
dijkpaal (Dp)

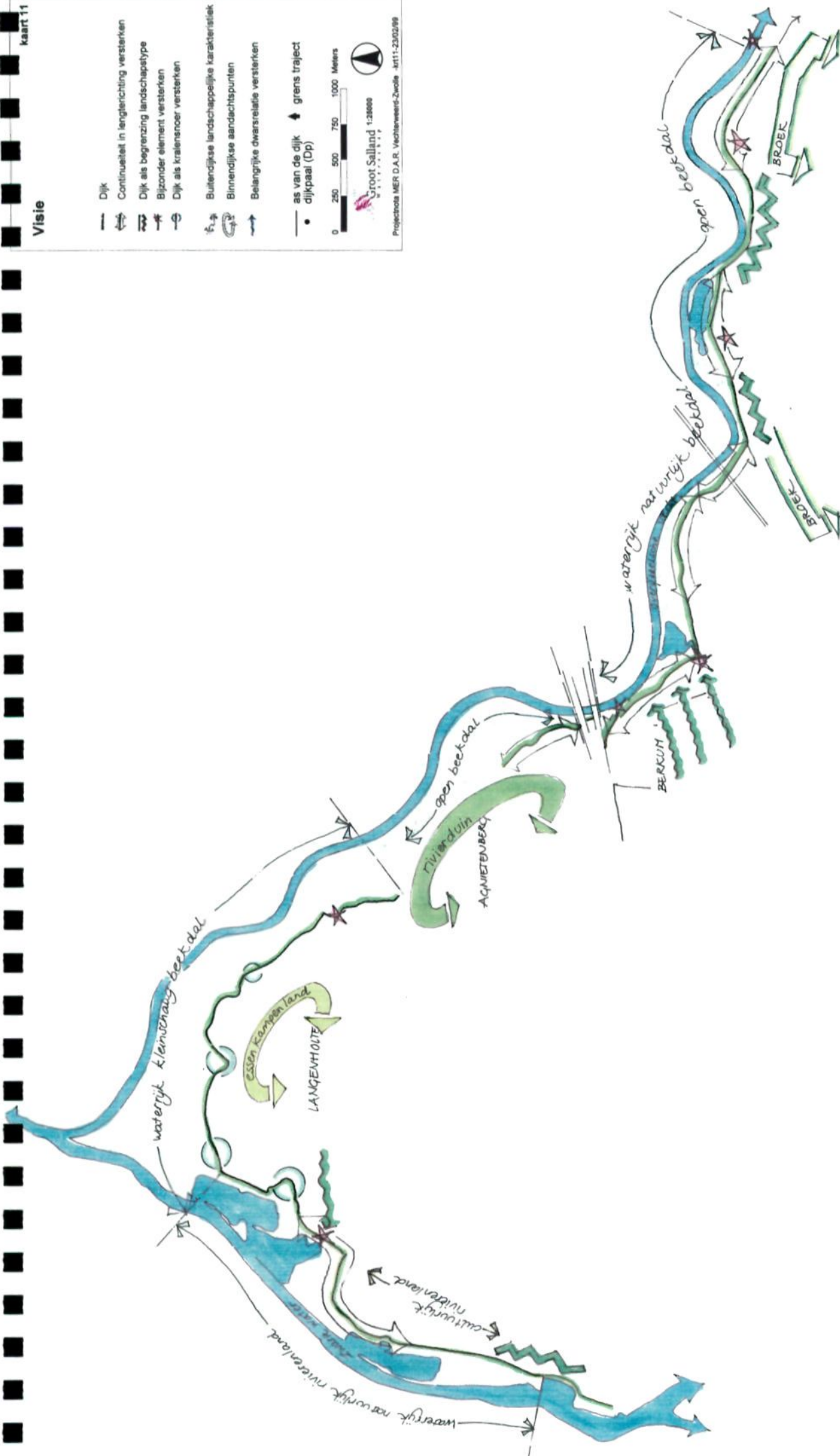
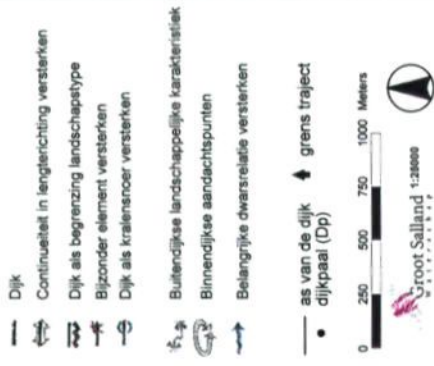
grens traject

0 250 500 750 1000 Meters

Groot Salland
1:25000

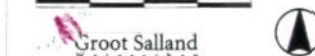
Projectnaam MER D.A.R. Vechterwaard-Zwede-art10-220769

Vechterweerd-Zwolle

- as van de dijk
- ↑ grens traject
- 5.0 dijknaal (D_p)

Projectnota MER D.A.B. Vechterweerd-Zwille -kr112-23/02/99

Bijlage 5 Dwarsprofielen

Dp 12.0

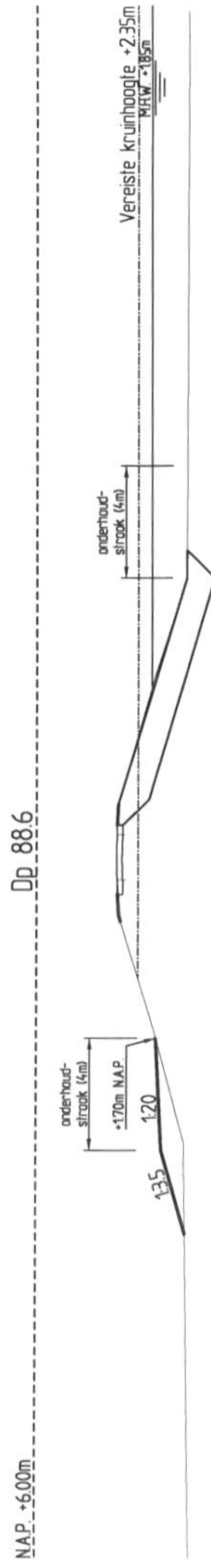
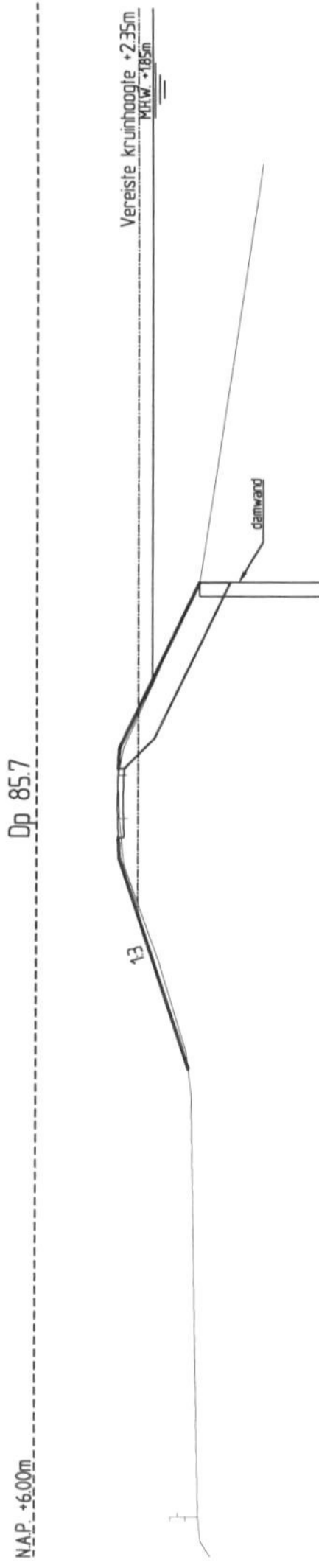
N.A.P. +6.00m

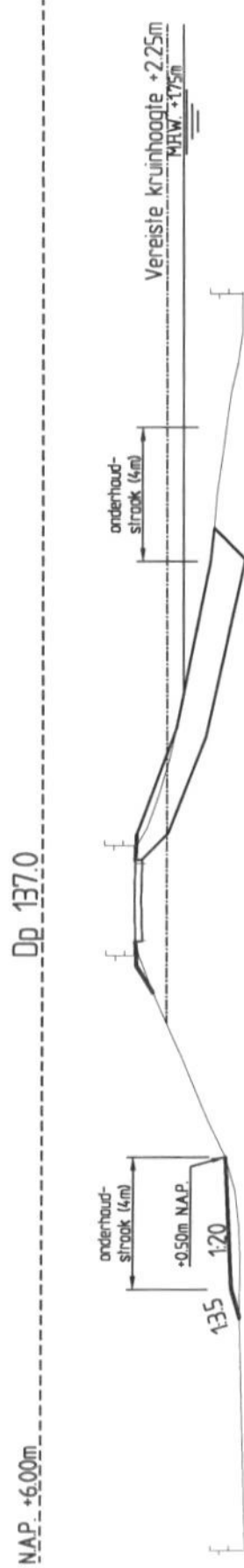
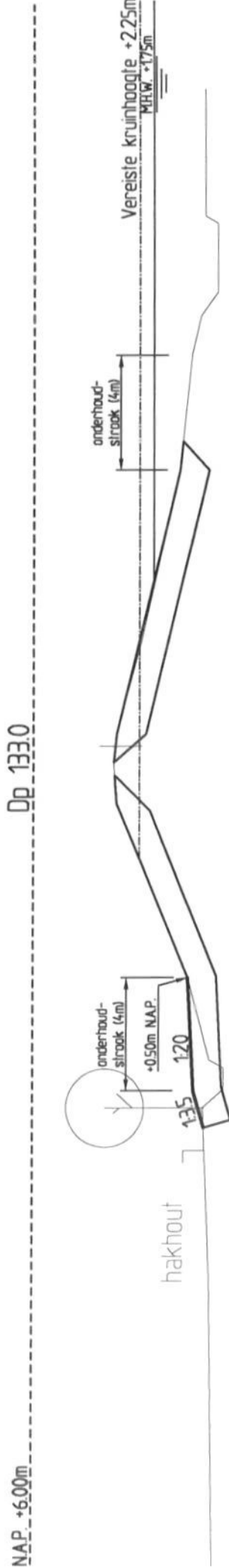

Dp 15.0

N.A.P. +6.00m

Bijlage 6 Samenvatting DB-besluit

VEILIGHEID OP MAAT

intentie db-besluit over de knelpuntennota bij de planvoorbereiding Dijkversterking Achter de Ramspol dd 9 juli 1998

De balgstuw bij Ramspol draagt zorg voor een aanzienlijke verbetering van de veiligheid in West-Overijssel. Maar door afvoer van de Vecht, eventueel gecombineerd met opstuwing vanaf het Zwarte Meer en Zwarte Water en afvoer vis Sallandse Weteringen kunnen in het gebied nog hoge waterstanden optreden. In het project dijkversterking achter Ramspol (DAR) zoekt het waterschap naar oplossingen en bereidt een versterkingsplan voor deze waterkeringen voor. Het gebied heeft echter zodanige eigen kenmerken dat beleid op maat gemaakt moet worden. Het dagelijks bestuur van het waterschap heeft daarom een aantal uitgangspunten opgesteld. Primair staat voorop dat de dijken, na eventueel noodzakelijke aanpassing, de gewenste veiligheid kunnen leveren.

Het ontwerp van de aanpassingen dient daarbij rekening te houden met de visie op de dijkverbetering: Voor het waterschapsbestuur houdt dat voor de dijkverbetering concreet in:

- A) per traject de gewenste omvang vaststellen.
- B) zo minimaal mogelijk ingrijpen
- C) zoveel mogelijk het specifieke karakter handhaven
- D) beheer en onderhoud van de dijken richten op Landschap, natuur en cultuurhistorische (LNC)waarden.

Per traject op maat

Omdat de belasting van de dijken door hoog water van traject tot traject verschilt, dient de noodzakelijke omvang van de waterkering per dijktraject te worden vastgesteld. Voorkomen moet worden dat er teveel gedetailleerd en daardoor kostbaar grondonderzoek verricht wordt. Het oordeel van het waterschap als beheerder van de waterkering zal bij het toetsen van de keringen zwaar wegen. De procedures in de "Leidraad Toetsen op Veiligheid" zullen op creatieve wijze worden toegepast. Om na te gaan of de bestaande kering voor de komende decennia de gewenste veiligheid kan bieden. Omdat de problematiek van traject tot traject verschilt en omdat de situatie tijdens hoog water afwijkt van de situatie zoals die bij de grote rivieren (Rijn, IJssel e.d.) optreedt, wordt op onderdelen afgeweken van de invulling zoals deze standaard is bij vele dijkverbeteringsprojecten langs de grote rivieren.

Zo min mogelijk ingrijpen zo veel mogelijk sparen

Het bestuur is van mening dat zoveel mogelijk het huidige gebruik van de ruimte/waterkering wordt gehandhaafd. Daar waar aanpassing van de waterkering noodzakelijk is, is de voorkeur van het bestuur de ingrepen tot een minimum te beperken en niet tot verflauwing van de taluds over te gaan. Agrarisch gebruik van deze keringen is dan niet meer mogelijk. Er wordt gestreefd naar natuurtechnisch beheer. De specifieke eisen bepalen of een beperkte veebezetting mogelijk is.

Daar waar nu veebezetting op de waterkering is, zal als de veiligheidssituatie dat toelaat de huidige situatie gehandhaafd blijven. Op het moment dat er verandering in de situatie optreedt, wordt het gebruik van de kering heroverwogen.

De keur is vertrekpunt voor het beheer en onderhoud. De keur bevat de regels van het waterschap. Een strak vergunningenbeleid geeft aan wat wel en niet op de dijk wordt toegestaan. Op die delen waar aan de dijk gewerkt moet worden zal de situatie in overeenstemming met de Keur gebracht worden. Op de overige delen zal, in overleg met de betrokkenen, bekeken worden wat de beste situatie is om de veiligheid van de kering te waarborgen. Hiertoe kan ook de Keur worden aangescherpt.

Medegebruik rivierzijde waterkering

De zijde van de waterkering die aan de rivier ligt, is voor de veiligheid van groot belang. Verwaarlozing van dit buitentalud verhoogt direct het risico. Voor het beheer van het buitentalud staan drie opties open. Elke optie heeft consequenties voor de wijze van verbetering van de kering. Het beheer en het medegebruik dat mogelijk is, is afhankelijk van het materiaal waar de waterkering van is gemaakt.

A: als een erosiebestendige klei-afdeklaag aanwezig is

Agrarisch medegebruik is mogelijk indien vetrappingsschade vanuit veiligheidsoogpunt is te accepteren. Een maal per jaar controleren van de situatie is voldoende.

B: als er een kleilaag is maar ook grasmat nodig is tegen erosie

Agrarisch medegebruik heeft geen voorkeur en is alleen onder strikte voorwaarden toelaatbaar. Bij agrarisch medegebruik zeer geregelde monitoring via afgesproken protocol voorafgaand aan risicoperioden (2 à 3 maal per jaar).

C: als alleen gras tegen erosie aanwezig is

Dit is alleen via natuurtechnisch beheer mogelijk. Aan dit beheer worden hoge eisen gesteld omdat de veiligheid volledig van de kwaliteit van de grasmat afhangt. Een zeer geregelde monitoring en een beheerprogramma zijn nodig (zeer frequent bezoek aan de dijk). Waar in de huidige situatie op de zandige dijken het gebruik zodanig is dat geen adequate grasmat aanwezig is, volgt het bestuur de benadering dat onder voorwaarden een beheeroplossing mogelijk is.

Niet traditioneel

Een belangrijk kenmerk van de dijken langs de Vecht zijn de zeer zandige buitentaluds. Traditioneel leidt deze situatie tot het aanbrengen van een afdeklaag van klei op het buitentalud. Op dit moment is het inzicht in ontwikkeling dat met name het garanderen van een adequate grasmat de veiligheid, in dit geval de erosiebestendigheid, kan worden gegarandeerd. Als blijkt dat via natuurtechnisch beheer de gewenste situatie kan worden verkregen en tegelijk aan een aantal voorwaarden voor wat betreft financiering en procedurele aspecten voldaan kan worden, zal het dagelijks bestuur voorstellen het beheersplan uit te voeren. Als na een nader vast te stellen periode blijkt dat deze oplossing niet het gewenste resultaat heeft, kan alsnog de traditionele oplossing 'klei op het buitentalud, worden uitgevoerd.

Voor het bestuur moet echter eerst duidelijk zijn of:

- Gedeputeerde Staten van Overijssel accepteren dat de veiligheid per 1 januari 2001 nog niet geheel kan worden gegarandeerd
- een regeling/convenant met de provincie Overijssel tot stand komt voor de subsidiëring van onder meer de kosten van het achteraf alsnog aanbrengen van een kleilaag indien over vijf jaar blijkt dat de erosiebestendigheid onvoldoende is.

Aankoop gronden

Het bestuur van het waterschap gebruikt als uitgangspunt dat geen gronden worden aangekocht tenzij het voor de veiligheid noodzakelijk is. Door de Keur kan het waterschap de gewenste beheer- en onderhoudssituatie afdwingen. Onderzocht zal moeten worden in hoeverre aanpassing van de Keur noodzakelijk is.

Ontwerputgangspunten

Het bestuur heeft de volgende ontwerputgangspunten voor aanpassing van het dwarsprofiel van een dijk vastgesteld:

1. de huidige taludhellingen blijven, zo mogelijk, gehandhaafd. Verflauwing of herprofilering zal alleen plaatsvinden als onomstotelijk vaststaat dat dit nodig is om een tekortkoming op te lossen.
2. dijkverlaging wordt slechts toegepast wanneer deze ingreep op zichzelf voldoende is om tekortkomingen op te lossen. Gezien de kosten voor heraanleg van een verharde weg wordt deze variant alleen bij grasdijken overwogen.
3. Bij voorkeur wordt die oplossing toegepast die in een keer een piping- en stabiliteitsprobleem oplost. Een pipingberm doet in aangepaste vorm ook dienst als stabiliteitsberm;
4. De ingreep wordt bij voorkeur aan een zijde van de dijk geconcentreerd;
5. De Keur is van toepassing op de waterkering. Deze geeft strikte regels voor de kernzone over vreemde elementen en voor een adequaat beheer en onderhoud. Het is mogelijk hier van af te wijken als aangetoond kan worden dat de veiligheid niet in het geding is en beheer en onderhoud eveneens adequaat op een ander wijze kan plaatsvinden. Het aangepaste profiel moet adequaat zijn te beheren en te onderhouden. Dat dient bij voorkeur met gangbaar materieel en tegen maatschappelijk aanvaardbare jaarlijkse kosten.
6. De kwaliteit van de grasmat in samenhang met de groeiomstandigheden is uitgangspunt voor de wijze waarop een geconstateerde tekortkoming voor het buitentalud wordt opgelost. De samenstelling van de afdeklaag van het betreffende talud is daarbij van invloed. Vervanging van de afdeklaag door een nieuwe klei-afdeklaag wordt pas overwogen als blijkt dat onvoldoende garanties zijn om een veilige situatie te bereiken;
7. Als de huidige afdeklaag op het buitentalud niet bestaat uit categorie I of II klei, met een minimale dikte van 0,50 meter en de optie 'beheer buitentalud' wordt gekozen, dan koopt het waterschap het buitentalud en de kernzone buitendijks aan om de waterkeringsfunctie te kunnen garanderen. De toegankelijkheid en berijdbaarheid via de kruin (ook onder maatgevende omstandigheden) moeten daarbij eveneens zijn gegarandeerd;
8. Een eventuele stabiliteitsberm of pipingvoorziening binnendijks wordt ingericht voor beheer- en onderhouddoeleinden. Waar mogelijk wordt medegebruik toegestaan. De vormgeving en de inrichting wordt daarop afgestemd;
9. Op delen van de dijk die worden aangepast wordt de oorspronkelijke top laag opzij gezet en weer over het aangepaste gedeelte teruggebracht.

Monumenten in de waterkering

Het bestuur stemt in met de voorgestelde integrale aanpak, waarbij ook andere dan waterkeringsdoeleinden worden nagestreefd, als hiervoor fondsen beschikbaar zijn, of als de aanvullende maatregelen worden beschouwd als (gesubsidieerde) compensatiemaatregelen.

Compensatiebeleid

De provincie heeft recent het beleid geformuleerd over compensatie van verlies aan natuur- en landschapswaarden. Het project Dijkversterking Achter Ramspol wordt gezien als een proefproject. Dit kan leiden tot de verplichting om de gehele procedure voor compensatie op het kleinste detailniveau te gaan weergeven. Dit belast het werkproces in de eindfase en vormt een behoorlijk risico in de contacten met de provincie. Daarom zal het waterschap ruimhartig omgaan met compensatie in relatie tot de integrale inpassing van de dijkverbeteringsmaatregelen. Het landschapsplan voor inpassing van de dijk vormt daarbij het vertrekpunt. *Draagvlak voor dit plan is daarbij essentieel.*

Bijlage 7 Plan voorbereiding

Dijkverbetering houdt in dat er wordt ingegrepen in een bestaand landschap met verschillende functies en kwaliteiten. Om een breed gedragen dijkverbeteringsplan vast te stellen en uit te voeren dient het besluitvormingstraject zeer zorgvuldig plaats te vinden.

Centrale elementen in de planprocedure zijn: afstemmen, onderzoek, raadplegen van een adviesgroep en klankbordgroep, opstellen van een milieueffectrapport en coördineren van de te nemen besluiten.

De planprocedure ten behoeve van de Dijkverbetering achter Ramspol kent een groot aantal deelnemers. Naast het de waterschappen Groot Salland en Wold en Wieden, Rijkswaterstaat - Directie Oost Nederland en de provincie Overijssel is een belangrijke rol weggelegd voor de gemeenten en bewoners (natuur en cultuur organisaties). In het deelgebied Vechterweerd - Zwolle betreft het de gemeenten Dalfsen en Zwolle. Om de planvoorbereiding zorgvuldig te laten verlopen is gekozen voor een projectorganisatie bestaande uit een projectteam, adviesgroep en klankbordgroep.

Projectteam

Onder voorzitterschap van de waterschappen bereidt het Projectteam de plannen voor. In het Projectteam hebben zitting: vertegenwoordigers van het Waterschap Groot Salland en Wold en Wieden, Provincie Overijssel, Bouwdienst RWS en Grontmij (op uitnodiging).

Regionale Klankbordgroep

Om de verschillende deelgebieden vanuit regionaal perspectief te volgen en te adviseren, is de Klankbordgroep ingesteld. De samenstelling van de Klankbordgroep is opgenomen in bijlage 3. Tijdens de eerste bijeenkomst van de Klankbordgroep op 11 juni 1997 is het eerste concept van de Nota van Uitgangspunten besproken. De reacties op deze bijeenkomst hebben geleid tot aanpassingen resulterend in een tweede concept en tenslotte tot een eindrapport [5].

De tweede bijeenkomst van de Regionale Klankbordgroep vond plaats op 29 januari 1998. In deze bijeenkomst werd onder andere ingegaan op de ter inzagelegging van de startnotities. Verder werden de concept richtlijnen van de Provincie besproken en uitvoerig ingegaan op de planologische aspecten van de dijkverbeteringen (bestemmingsplannen en vergunningen).

Adviesgroep

Per deelgebied is een adviesgroep ingesteld. De samenstelling van de Adviesgroep voor het deelgebied Vechterweerd - Zwolle is opgenomen in bijlage 2. Het doel van het instellen van de adviesgroep is openheid van het planvormingsproces te garanderen en een maatschappelijk draagvlak te creëren voor de wijze van verbetering van de dijken. Hiertoe brengt de adviesgroep adviezen uit over de verschillende plandocumenten die door het Waterschap zijn samengesteld. In totaal zijn er 7 adviesgroepvergaderingen geweest.

De eerste bijeenkomst van de adviesgroep heeft plaatsgevonden op 24 juni 1997. Tijdens deze eerste bijeenkomst is de Nota van Uitgangspunten besproken. Deze nota, opgesteld door het Waterschap Groot Salland en Wold en Wieden, vormt de eerste stap in de planvoorbereidings- en besluitvormingsprocedure. Het document heeft tot doel een eerste inzicht te geven in het voor-nemen, de te volgende procedure en de uitgangssituatie. Het is tevens bedoeld als communicatieplan voor de voorbereidings- en besluitvormingsprocedure.

In de twee volgende vergaderingen op respectievelijk 17 september en 8 oktober 1997 zijn in onderdelen het eerste en tweede concept van de Startnotitie besproken. De Startnotitie heeft vervolgens vanaf 19 november 1997 ter inzage gelegen. Na de bekendmaking van de definitieve richtlijnen van de provincie in februari 1998 is begonnen met de opstelling van de Projectnota/MER.

Ten behoeve van de Projectnota/MER hebben vier adviesgroepvergaderingen plaatsgevonden. Tijdens deze vergaderingen is de Projectnota/MER op onderdelen besproken. Bij de aanvang van het proces - waarin tot het uiteindelijk Voorkeursalternatief is gekomen - stond voor enkele locaties en trajectdelen nog een keuzemogelijkheid open. Ten aanzien van deze varianten is mede op basis van de discussie in de vierde adviesgroepvergadering op 10 maart 1998 tot het Voorkeursalternatief gekomen.

De laatste adviesgroepvergaderingen hebben plaats gevonden op respectievelijk 12 mei, 22 september en 5 november 1998.

Voorlichtingsbijeenkomsten en nieuwsbrieven

Een ander belangrijk element in het proces van de totstandkoming van de Projectnota/MER vormde een drietal openbare voorlichtingsbijeenkomsten (21 mei 1997, 27 november 1997 en 20 oktober 1998). Tijdens deze voorlichtingsbijeenkomsten is een toelichting gegeven op de dijkverbetering en zijn door de bewoners aangegeven knelpunten bediscussieerd. Om bij de knelpunten tot een goede oplossing te komen heeft er op veel plaatsen bilateraal overleg plaatsgevonden met bewoners en eigenaren van woningen en percelen langs de dijk. Gedurende het opstellen van de plannen zijn enkele nieuwsbrieven verschenen waarmee alle belanghebbenden van de ontwikkelingen op de hoogte werden gehouden.

Nota van Uitgangspunten

In de Nota van Uitgangspunten Dijkverbetering Achter Ramspol is het integrale kader voor het project vastgelegd [5]. Deze nota werd daarmee het uitgangspunt voor het opstellen van de startnotitie. De nota is door het dagelijks bestuur van het Waterschap Groot Salland op 14 augustus 1997 vastgesteld. Het Waterschap Wold en Wieden heeft dat op 12 augustus 1997 gedaan. De nota geeft een korte beschrijving van het projectgebied en een toelichting op de te bereiken veiligheidssituatie. Daarnaast zijn hierin de (vastgestelde) maatgevende waterstanden, de algemene eisen waaraan de waterkeringen moeten voldoen, het regionale beleid voor zover van belang voor het project, het doel en de ontwerpuitgangspunten voor de ontwerpplannen die in het kader van het project Dijkverbetering Achter Ramspol worden voorbereid aangegeven.

Startnotitie

De startnotitie Vechterweerd - Zwolle heeft van 19 november 1997 tot 17 december 1997 ter inzage gelegen. Door het ter inzage leggen van de startnotitie heeft het Waterschap kenbaar gemaakt te zijn begonnen met de voorbereiding van het dijkverbeteringsplan Vechterweerd - Zwolle.

De startnotitie vormt de eerste stap in de planvoorbereiding. Voor zover als mogelijk is een afweging tussen oplossingen gemaakt. Hiertoe is de bestaande situatie en het beleidskader beschreven op het detailniveau van een MER.

Ook is in de startnotitie een visie gepresenteerd op basis waarvan het aantal kansrijke oplossingen is ingeperkt.

Richtlijnen

In februari 1998 zijn naar aanleiding van de bekendmaking van de startnotitie de richtlijnen vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Overijssel (GS) [20]. Daarbij heeft men rekening gehouden met de inspraakreacties op de startnotitie, het advies voor de richtlijnen van de Commissie voor de Milieueffectrapportage (CMER) en met de adviezen van de Wettelijk Adviseurs (WA). Samen met de startnotitie vormen de richtlijnen daarmee het vertrekpunt voor de samenstelling van het dijkverbeteringsplan.

Dijkverbeteringsplan en Projectnota/MER

De voorbereiding van het dijkverbeteringsplan Vechterweerd - Zwolle en de besluitvorming hierover volgt de procedure die is vastgelegd in de Wet op de Waterkering die op 15 januari 1996 van kracht is geworden (zie hoofdstuk 10). De uitvoering van de procedure milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure) vormt een integraal onderdeel van de planvoorbereidings- en besluitvormingsprocedure. De Projectnota/MER heeft binnen dit kader tot doel de gemaakte keuzen tijdens de voorbereiding van het dijkverbeteringsplan te verantwoorden en de gevolgen van de keuzen in beeld te brengen.

Initiatiefnemer (IN) voor het opstellen van het dijkverbeteringsplan en de uitvoering van de m.e.r.-procedure is voor dit deelgebied het Waterschap Groot Salland. Gedeputeerde Staten (GS) van Overijssel nemen als bevoegd gezag (BG) uiteindelijk een besluit over het plan.

A. Algemeen

Dit hoofdstuk beschrijft in kort bestek de planvoorbereidings- en besluitvormingsprocedure voor dijkverbetering volgens de Wet op de Waterkering die op 15 januari 1996 van kracht is geworden. Belangrijk is dat de wet aangeeft dat:

- voor het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel (ex. art. 7 Wet op de Waterkering) een milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen moet worden;
- op het moment van ter inzage legging van het concept-ontwerpplan dijkverbetering ook de Projectnota/MER, de benodigde vergunningaanvragen, het eventuele benodigde herziene ontwerpbestemmingsplan en de grondverwervingstekeningen ter inzage worden gelegd;
- de besluitvorming over dijkverbeteringsplan, bestemmingsplan en vergunningen parallel geschakeld wordt;
- de Provincie de mogelijkheid heeft een coördinerende rol te vervullen bij de besluitvorming;
- na vaststelling van het plan zo nodig een korte administratieve onteigeningsprocedure kan worden gevolgd.

De hierna beschreven documenten en procedures worden per onderscheiden *deelgebied opgesteld respectievelijk doorlopen*.

B. Procedure

In figuur 8 zijn de verschillende stappen van de te volgen dijkverbeteringsprocedure schematisch weergegeven. Uitgaande van de referentieplanning voor Dijkverbetering Achter Ramspol is indicatief aangegeven op welk moment de verschillende stappen verwacht worden. De stappen in de procedure zijn hieronder toegelicht.

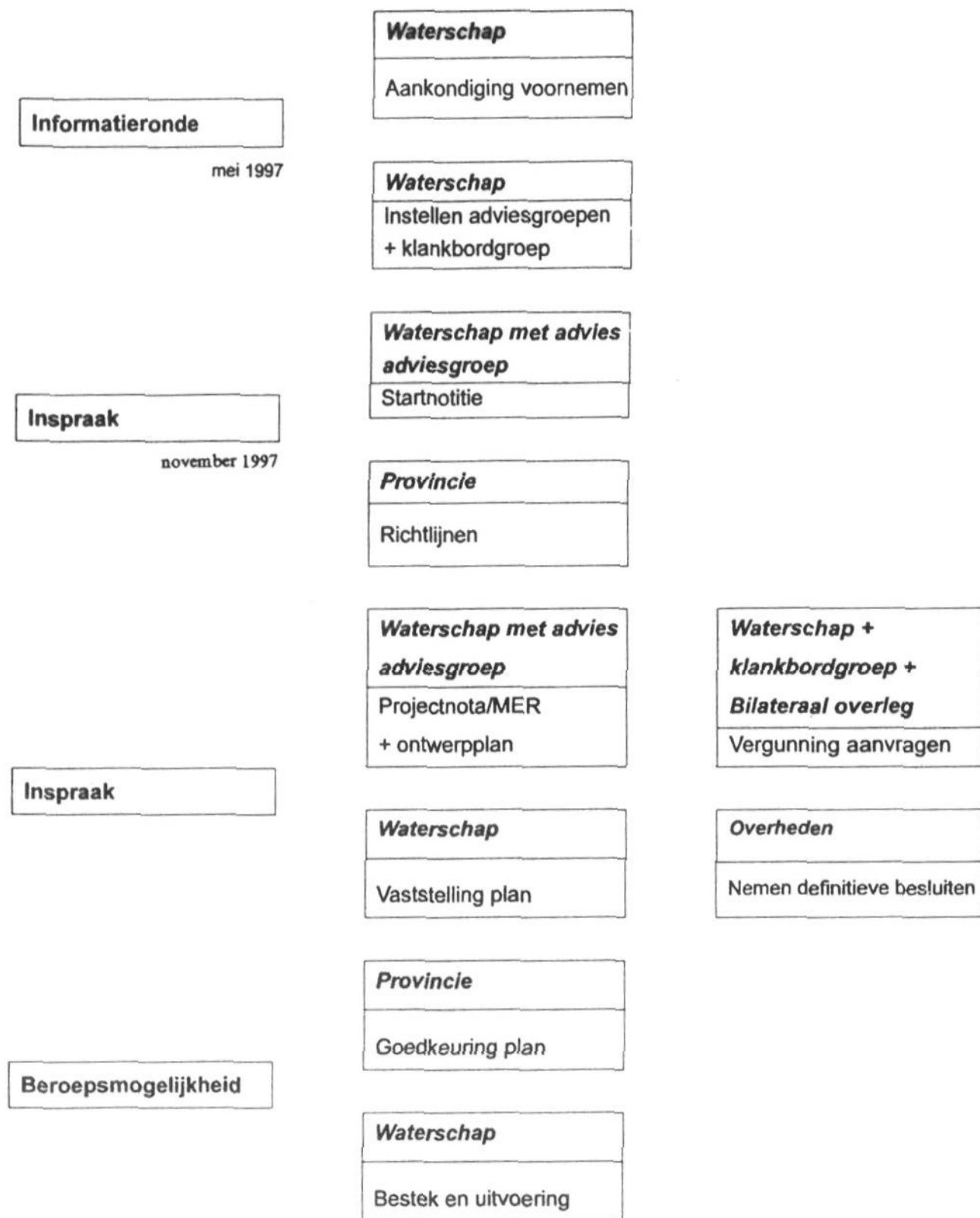
Startnotitie

De procedure voor milieueffectrapportage is vastgelegd in de Wet Milieubeheer en voorziet bij aanvang van de procedure in het opstellen van een startnotitie. Deze stap wordt ook in de dijkverbeteringsprocedure genomen en wordt daarbij gebruikt als gezamenlijke eerste stap voor planvoorbereiding en milieueffectrapportage. De startnotitie beschrijft het voornemen, de aanleiding voor het voornemen, de bestaande situatie, het beleidskader, de in de Projectnota/MER te onderzoeken alternatieven en varianten, een indicatie van de mogelijke milieueffecten en de wijze waarop het meest milieuvriendelijke alternatief wordt samengesteld. Bij de Dijkverbetering Achter Ramspol is gekozen voor een uitgebreide startnotitie.

Inspraak en richtlijnen

De startnotitie ligt gedurende vier weken ter inzage. In deze periode wordt ook een voorlichtingsavond georganiseerd. Een ieder kan gedurende de inspraakperiode en op de voorlichtingsavond zijn/haar reactie kenbaar maken aan de Provincie Overijssel. Deze reacties betreft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Cmer) bij haar advies voor richtlijnen aan het bevoegd gezag.

Figuur B 8.1 *Hoofdlijnen Procedure Dijkverbetering*

Het bevoegd gezag stelt vervolgens, rekening houdend met de reacties, met het advies van de Cmer en met het advies van de wettelijke adviseurs (inspecteur en de directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie), de definitieve richtlijnen vast. Dit gebeurt binnen dertien weken na de publicatie van de startnotitie.

De richtlijnen geven aan waaraan het onderdeel MER van de Projectnota/-MER moet voldoen. Daarbij wordt onder meer ingegaan op de alternatieven en varianten en op de aspecten die beschouwd moeten worden.

Ontwerpplan en Projectnota/MER

In artikel 7 van de Wet op de waterkering is aangegeven dat wijziging in richting, vorm, afmeting of constructie van een primaire waterkering geschiedt overeenkomstig een door de beheerder vastgesteld en door Gedeputeerde Staten goedgekeurd plan. Het plan bevat:

- de te treffen voorzieningen voor aanpassing van de waterkering;
- de te treffen voorzieningen voor het ongedaan maken of beperken van de gevolgen van de aan te passen waterkering;
- de te treffen voorzieningen ter bevordering van het belang van landschap, natuur of cultuurhistorie rechtstreeks verband houdende met de uitvoering van het werk.

In het artikel wordt aangegeven dat in de toelichting op het plan wordt vermeld welke gevolgen aan de uitvoering van het plan zijn verbonden en op welke wijze met de daarbij betrokken belangen rekening is gehouden. Deze toelichting wordt in de procedure gecombineerd met het op te stellen MER voor het goedkeuringsbesluit tot één rapport, de Projectnota/MER.

De Projectnota/MER vormt de verantwoording van het dijkverbeteringsplan (Ontwerpplan), zoals dat door het bestuur van het waterschap wordt vastgesteld en voor goedkeuring wordt ingediend bij GS van Overijssel. Dit rapport bevat:

- een beschrijving van de gemaakte keuze (het voorkeursplan);
- een beschrijving van het planvoorbereidingsproces, de afwegingen die tijdens dit proces zijn gemaakt en de informatie die hierbij is gebruikt;
- een beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief en eventueel de redenen waarom dit niet is gekozen;
- een onderbouwing van het plan. Het bevat de verantwoording van het technisch ontwerp zoals dat is gepresenteerd in ontwerpplan. De uitgebreide technische verantwoording wordt verwoord in het Ontwerpplan en de rapportage van het Geotechnisch onderzoek.

Bij het opstellen van de Projectnota/MER wordt rekening gehouden met de vastgestelde richtlijnen. De Projectnota/MER biedt alle relevante informatie ten behoeve van het vervolg van de besluitvorming en presenteert de uitgewerkte alternatieven en varianten. De milieueffecten en andere gevolgen van de verschillende oplossingen worden met elkaar vergeleken. Het in de Projectnota/MER gepresenteerde voorkeursalternatief wordt gedetailleerd uitgewerkt in het Ontwerpplan.

Inspraak en toetsing voor vaststellingsbesluit

GS beoordelen binnen 3 weken na indiening de aanvaardbaarheid van het MER. Daarbij bekijken zij of het rapport voldoet aan de wettelijke eisen, tegemoet komt aan de richtlijnen en of het geen onjuistheden bevat.

Het Ontwerpplan, de Projectnota/MER, de grondverwervingstekeningen, het herziene bestemmingsplan en de vergunningaanvragen worden daarna gedurende vier weken ter inzage gelegd. Daarbij wordt door de Provincie Overijssel als coördinerend Bevoegd Gezag inspraak georganiseerd.

Een ieder kan zijn/haar zienswijze op het Ontwerpplan en de Projectnota/MER kenbaar maken bij de Provincie Overijssel. Reacties op het bestemmingsplan en de vergunningaanvragen worden gericht aan de verantwoordelijke overheden.

De Commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs (inspecteur en de directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie) brengen uiterlijk vijf weken na het einde van de ter inzage legging en rekening houdend met de ingebrachte zienswijzen aan Gedeputeerde Staten een toetsingsadvies uit over het MER.

De uitgebrachte adviezen worden door de waterschappen Wold en Wieden en Groot Salland betrokken bij de vaststelling van het dijkverbeteringsplan. Na vaststelling wordt dit plan ter goedkeuring aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel.

Goedkeuring dijkverbeteringsplan en Projectnota/MER

Het bestuur van het waterschap stelt het dijkverbeteringsplan en de daarbij horende toelichting vast binnen zes weken na de laatste dag van de ter inzage legging en zendt het binnen die termijn ter goedkeuring naar GS (art. 21, Wet op de waterkering). Bij de indiening van het plan dient het definitieve besluit over het dijkverbeteringsplan en de Projectnota/MER te worden gevoegd.

Ook de andere bestuursorganen zenden binnen 6 weken na het einde van de ter inzage legging hun ontwerpbesluiten met betrekking tot de vergunningsaanvragen aan Gedeputeerde Staten.

GS nemen een goedkeuringsbesluit binnen zes weken na toezending van het dijkverbeteringsplan. Zij beoordelen het dijkverbeteringsplan op strijd met het recht of strijd met het algemeen belang. Als toetsingskader fungeren het provinciaal milieubeleidsplan, het streekplan en het gemeentelijk planologisch kader. Bij de toetsing wordt gelet op de gevolgde procedure, de kwaliteit van het dijkverbeteringsplan, het voldoen aan technische normen en de maatschappelijke verantwoording van de kosten. GS geven hun goedkeuring aan het dijkverbeteringsplan volgens artikel 7 van de Wet op de waterkering en publiceren het genomen besluit.

Ten aanzien van de vergunningaanvragen (zie hierna) nemen de voor de verlening van toestemming verantwoordelijke overheden het besluit binnen drie weken na goedkeuring van GS. Dit is bij toepassing van de aanbevolen termijnen maximaal 15 weken na de laatste dag van ter inzage legging.

Beroep

Na goedkeuring door GS bestaat er de mogelijkheid van beroep bij de Raad van State. Vanaf het moment van goedkeuring hebben betrokkenen zes weken om hun beroep in te dienen. De Raad van State doet uitspraak binnen 12 weken na verstrijken van de beroepstermijn. Deze termijn kan met ten hoogste 6 weken worden verlengd. Dit betekent dat normaal gesproken het dijkverbeteringsplan onherroepelijk kan zijn binnen 33 weken na de laatste dag van de ter inzage legging.

C. Vergunningen en grondverwerving

Alvorens het dijkverbeteringsplan te kunnen uitvoeren moeten verschillende vergunningen en toestemmingen worden verkregen. Het gaat mogelijk om vergunningen en toestemming in het kader van:

- Wet Ruimtelijke Ordening;
- Wet Milieubeheer;
- Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren;
- Wet Bodembescherming;
- Monumentenwet;
- Onteigeningswet;

- Ontgrondingenwet;
- Rivierenwet;
- Wet Geluidhinder;
- Natuurbeschermingswet.

De Wet op de Waterkering voorziet ten aanzien van de herziening van het bestemmingsplan en het verkrijgen van andere toestemmingen een gecoördineerde aanpak. De coördinerende taak wordt in artikel 20 toegekend aan Gedeputeerde Staten. Dit houdt in dat naast de eigenlijke ontwikkeling van het plan en voor de ter inzage legging van Ontwerpplan en Projectnota/MER de aanvraag van de vergunningen en de eventuele herziening van het bestemmingsplan wordt voorbereid. Dit kan zodra duidelijk is welk voorkeursalternatief voorgesteld wordt.

Grondverwerving

Bij aanvang van de werken dient de benodigde grond verworven te zijn. Afgestemd op de voortgang van de werkzaamheden is het nodig tijdig na te gaan waar grondverwerving knelpunten oplevert. De wet voorziet in het gelijktijdig met het Ontwerpplan ter inzage leggen van de grondverwervingstekeningen. Zo nodig kan het waterschap na het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten beginnen met onteigeningsprocedures. De Wet op de Waterkering voorziet voor de administratieve onteigening een proceduredtijd van drie maanden.

D. Uitvoering

Op basis van het goedgekeurde dijkverbeteringsplan worden door de initiatiefnemer de bestekken voor de te realiseren werken opgesteld. Na goedkeuring van de bestekken door het bevoegd gezag worden de benodigde middelen voor de uitvoering beschikbaar gesteld. De initiatiefnemer verzorgt de uitbesteding en uitvoering van het werk. Een begeleidingsgroep wordt geformeerd om de uitvoering te begeleiden. Na oplevering van het werk draagt de initiatiefnemer zorg voor onderhoud en beheer van de dijk.

E. Evaluatie

Na uitvoering van het dijkverbeteringsplan verrichten Gedeputeerde Staten als bevoegd gezag in het kader van de m.e.r. een evaluatie en zorgen voor bekendmaking van dit evaluatieverslag. Het evaluatieverslag geeft de waargenomen gevolgen voor het milieu weer en geeft een beoordeling van die gevolgen.

A. Landschappelijke inpassing en natuurcompensatie

De effecten van het vervangen van het buitentalud op natuur- en landschappelijke waarden zijn aanzienlijk groter dan bij het Beheeralternatief. De maatregelen die hier beschreven worden vormen dan ook een aanvulling op de maatregelen zoals ze in paragraaf 10.2 zijn genoemd.

Maatregelen

Op een tweetal locaties worden de landschappelijke en ecologische waarden versterkt door aan de buitenteen een gradiëntzone van halfvochtig grasland naar moeras aan te brengen. Deze geeft versterking aan het moerassige karakter van de rivierzijde van de dijk. Deze natte teen van de dijk versterkt de continuering van de dijk in lengterichting, die hier niet door een bomenrij kan worden versterkt, vanwege de hoogspanningsleiding. Het betreft de strekkingen ter hoogte van Dp 33 en de strekking van Dp 48 tot en met Dp 57. Op deze laatste strekking wordt tevens als compensatie voorgesteld om bloemrijke graslanden aan de teen van de dijk buitendijks te laten ontwikkelen als rand van de buitendijkse moeraszone.

Een deel van de compensatie voor het verdwijnen van kamgraslanden, wisselvochtig grasland en dotterbloemgrasland wordt gezocht binnen traject Berkum (ter hoogte van Dp 20 tot en met Dp 30). Hier liggen in het buitendijkse gebied terreindelen die hoge natuurpotentie hebben, vooral ten aanzien van de ontwikkeling van kievitsbloem graslanden. Juist hier is de kans op herstel van vergelijkbare en gebiedseigen waarden groot. Deze locatie (ter hoogte van Dp 20-30) vormt dan ook de zoekruimte voor de compensatieplicht, die middels onderhandeling op vrijwillige basis met de huidige eigenaren kan worden geëffectueerd.

De hoogwaardige droge schraalgraslanden (circa 1,6 ha) kunnen slechts in beperkte mate op termijn weer op de dijk worden gerealiseerd door natuurtechnisch beheer. Ter hoogte van Dp 70 tot en met Dp 71 wordt aan binnendijkse kant een compensatielocatie gezocht voor herstel van dit ecosysteem. Hier bevindt zich het noodzakelijke zandige substraat waarop zich Zilverhaververgrasland kan ontwikkelen.

Een aantal andere compensatielocaties voor het verdwijnen van bloemrijke graslanden, wisselvochtige graslanden en moeras wordt gezocht in een binnendijkse zone grenzend aan de teen van de dijk tussen Dp 130 en 140. Voorgesteld wordt om het verlies aan natuurwaarden parallel aan de dijk te vervangen in een strook langs de dijk in de Dijklanden. Mede als aanduiding van het typische kavelpatroon is het voorstel om de kopse kanten van de lange percelen af te graven om een plas-drasstrook te creëren waarin zich gradiëntsgewijs, schraalland, wisselvochtig grasland en moeras kan ontwikkelen. Op deze manier ontstaat een ecologisch waardevolle zone aan de voet van de dijk, die de huidige binnendijkse waarden goed koppelt aan de dijk.

Op diverse plaatsen binnen het studiegebied worden groene elementen als solitaire bomen, bosjes en erfbeplantingen verwijderd. Deze beplanting draagt bij aan de structuur van het landschap.

Herplant wordt zo dicht mogelijk of aansluitend op de bestaande bosjes met een redelijke afstand tot de dijk teruggebracht. Hierdoor blijft de landschappelijke structuur en grootte van de bosjes of elementen gehandhaafd. Daarnaast wordt, afhankelijk van situatie en ingreep, de lengterichting van de dijk geaccentueerd danwel de eigenheid van het aansluitende landschap versterkt. De keuze van de locatie is maatwerk. Op kaart 10 staan de voorkeurslocaties aangegeven waar de compensatie van natuurwaarden en landschappelijke waarden kan plaatsvinden.

A. Inleiding

Deze bijlage analyseert op welke wijze de benodigde verbetering van de dijk op de meest milieuvriendelijke wijze uitgevoerd kan worden. Bij het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (het MMA) wordt er daarbij vanuit gegaan dat de effecten op landschap, natuur, cultuurhistorie en woon- leefmilieu zo veel mogelijk worden beperkt en dat de ingreep zodanig wordt vormgegeven dat een situatie ontstaat met positieve effecten voor de ontwikkeling van ecologische waarden en het landschapsbeeld. Het MMA geeft prioriteit aan het maximaal behouden en versterken van de LNC-waarden. Dat dit leidt tot hogere kosten is een minder doorslaggevende factor.

Duurzaamheid is een tweede belangrijk criterium voor het MMA. Voorkomen moet worden dat bij de vijfjaarlijkse periodieke toetsing (volgens de Leidraad Toetsen op Veiligheid) geconstateerd zou worden dat wederom aanpassing nodig zou zijn.

Aansluitend op het verzoek in de richtlijnen om op actieve wijze vorm te geven aan het MMA zijn in dit hoofdstuk de volgende vragen beantwoord:

- A hoe milieuvriendelijk is het voorgestelde planalternatief?
- B zijn er mogelijkheden om het MHW te verlagen?
- C zijn andere uitgangspunten bespreekbaar voor de technische aanpassing van de bestaande dijken? Welke ruimte bieden de vigerende besluiten en de gehanteerde technische leidraden?
- D zijn er bij de samenstelling van de visie keuzen gemaakt die hebben geleid tot uitsluiting van mogelijk milieuvriendelijker oplossingen?
- E zijn bij de uitgewerkte oplossingen andere keuzen op inrichtingsniveau mogelijk die rekening houdend met de 'technische uitgangspunten' en met de 'uitgangspunten van de visie' leiden tot een milieuvriendelijker ontwerp dan bij de in de vorige paragrafen gepresenteerde oplossingen?
- F in welke omvang worden de maatregelen uit het landschapsplan uitgevoerd?

In de laatste paragraaf wordt tot slot het Meest Milieuvriendelijk Alternatief gepresenteerd voor zowel het Beheeralternatief als het klei alternatief.

B. Voorkeursalternatief en milieuvriendelijkheid

Het voorkeursalternatief en de beschouwde uitvoeringsvarianten zijn het resultaat van een interactieve werkwijze waarbij planontwikkeling en milieueffectrapportage zijn geïntegreerd. Dit heeft geleid tot de volgende stappen die in de startnotitie en de Projectnota/MER zijn gepresenteerd:

- de beschrijving van de bestaande situatie en met name van de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische kenmerken;
- het waarderen van deze kenmerken;
- het formuleren van wensen met betrekking tot het behoud en de versterking van landschap, natuur en cultuurhistorie;
- het, uitgaande van mogelijke principe-oplossingen voor dijkversterking formuleren van een visie op de dijkversterking, waarbij zo mogelijk tussen de verschillende LNC-waarden prioriteiten zijn gesteld;
- de presentatie van kansrijke uitvoeringsvarianten binnen genoemde visie.

Na de startnotitie zijn de uitvoeringsvarianten aan de hand van de visie verder uitgewerkt. Per uitvoeringsvariant is daarbij steeds gezocht naar de best haalbare oplossing vanuit milieuoogpunt rekening houdend met (uitvoerings)technische randvoorwaarden en wensen. Het gevolg is dat een voorkeursalternatief wordt gepresenteerd dat zo goed mogelijk rekening houdt met milieu en duurzaamheid. Zo geeft de visie een hoge prioriteit aan:

- het behoud van waarden die als uniek en onvervangbaar zijn beoordeeld;
- het zodanig realiseren van de dijkverbetering dat een situatie ontstaat waarbij landschaps- en ecologische waarden zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen, en waarbij het risico op verstoring van deze ontwikkeling over een zo lang mogelijke periode tot een minimum wordt beperkt;
- de compensatie van aangetaste waarden gericht op een duurzame versterking van LNC-waarden van dijk en omgeving.

Het bovenstaande heeft geleid tot een voorkeursalternatief waarbij in hoge mate met LNC-waarden rekening is gehouden. Dit geldt ook voor het klei alternatief. Het gaat hierbij om de volgende voor het milieu gunstige keuzes:

- zoveel mogelijk handhaven van de bestaande taludhellingen, door de relatief geringe aanbermingen blijft zodoende het karakter van de dijk beter gehandhaafd dan wanneer taludverflauwing was toegepast;
- op dijktrajecten waar reeds een verhard pad aanwezig is, wordt dit niet verbreed tot een voor beheer en inspectie gewenste breedte;
- de versterking wordt voor zover mogelijk bijna overal aan de binnendijkse zijde uitgevoerd, waardoor de (potentieel) hoge natuurwaarden buitendijks zoveel mogelijk worden ontzien;
- in de onderhoudsstroken langs de dijk worden zo weinig mogelijk grondwerkzaamheden uitgevoerd, waardoor het beheer niet overal optimaal kan plaatsvinden;
- aantasting van waardevolle kolken wordt zoveel mogelijk beperkt;
- handhaven van bomen op en langs de dijk met een hoge natuur- en/of landschapswaarde;
- natuurtechnisch beheer van de dijk, met name het buitentalud.

C. Vastgestelde MHW

In het deelgebied Vechterweerd - Zwolle is de Overijsselsche Vecht de belangrijkste gevaarbron, de maatgevende hoogwaterstanden worden door de afvoer van de Vecht gedomineerd. Er is een globale verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheid om de maatgevende hoogwaterstanden te verlagen door middel van retentie bovenstrooms [1A]. Deze verkenning maakt onder andere gebruik van de berekeningen die ten behoeve van de Vechtvisie [14A] zijn gemaakt. De verkenning geeft aan dat er slechts op langere termijn mogelijkheden zijn om door middel van retentiegebieden het MHW te beïnvloeden, in een orde van grootte van centimeters. Gezien de beperkte omvang en het geringe effect dat een dergelijke verlaging heeft op de stabiliteit van het dijklichaam, is er geen reden om af te wijken van de voor de Vecht vastgestelde MHW'en.

D. Ontwerputgangspunten

In hoofdstuk 4.2 zijn de ontwerputgangspunten beschreven. In hoofdlijnen wordt gestreefd, binnen de van toepassing zijnde leidraden, naar een zo beperkt mogelijke ingreep. De aanwezige taludhellingen worden indien mogelijk gehandhaafd. Door de aanpassingen aan de dijk en de terreininrichting wordt de continuïteit van de dijk in de lengterichting versterkt.

Het belang van de grasmat op het buitentalud is groot. Door een overgang naar natuurtechnisch beheer wordt de kwaliteit van de grasmat beter gegarandeerd. Daarnaast resulteert dit beheer in een grote verhoging van de natuurwaarden van de dijk.

Voor het MMA wordt gezien het bovenstaande geen reden gezien in algemene zin af te wijken van deze uitgangspunten. Het dijkprofiel na verbetering biedt goede kansen voor de ontwikkeling van ecologische en landschapswaarden. Lokaal kan vanuit MMA-oogpunt, afgeweken worden van dit profiel.

In de startnotitie is de visie als het richtinggevend projectkader vastgelegd. In principe geldt dit kader ook voor de samenstelling van het MMA. Ten behoeve van de analyse gericht op de samenstelling van het MMA is wel de vraag gesteld of niet nadrukkelijker het behoud van alle bestaande ecologische en landschapswaarden en het tot ontwikkeling brengen van de ecologische potenties het vertrekpunt had moeten zijn.

Meer damwanden voor behoud vervangbare waarden

Voor het MMA kan het uitgangspunt van 'meer damwanden voor behoud van vervangbare waarden' worden gehanteerd. De uitwerking van dit principe leidt echter tot een dijkverbeteringsalternatief met een aanzienlijk groter aantal constructieve oplossingen. Toepassing van erosieschermen of damwanden zou bijvoorbeeld over grotere lengten van de dijk kunnen leiden tot handhaving van de huidige dijk. Een dergelijke keuze zou echter leiden tot:

- fors hogere kosten;
- milieueffecten die samenhangen met de productie, het transport en het inbrengen van de damwanden tegenover de effecten die samenhangen met aanvoer van specie en de grondwerkzaamheden;
- meer behoud van bestaande waarden. Het waterschap hoeft (theoretisch gezien) het betreffende binnen- of buitentalud vanuit waterkeringstechnisch oogpunt niet meer te beheren. Handhaving van de bestaande situatie is vanuit dit oogpunt dan ook niet gegarandeerd;
- bij toekomstige veranderingen in het gebied kan de aanwezigheid van de technische constructies leiden tot minder flexibiliteit.

Gezien deze gevolgen is het vanuit oogpunt van duurzaamheid de vraag of toepassing van deze constructies het gewenste effect sorteert. Het gaat daarbij om het principiële verschil tussen 'maximaal behoud nu' versus 'accepteren van de ingreep nu' en het verkrijgen van een optimale LNC-situatie in de toekomst. Daarom is het niet gewenst om de visie te wijzigen voor de samenstelling van het MMA. Bovendien sluit de in hoofdstuk 4 gepresenteerde visie de toepassing van damwanden ten behoeve van behoud van ecologische waarden niet uit. In ieder geval staat voorop dat niet te vervangen waarden koste wat kost behouden blijven. Voorwaarde is daarnaast wel dat voldoende natuurcompensatie wordt geboden en dat in de ontwikkelingslijn een aantrekkelijke nieuwe situatie verwacht mag worden die niet al te snel weer 'verstoorde' zal worden. Deze lijn, waarbij op termijn een aanzienlijke LNC-meerwaarde wordt bereikt, past goed bij het Meest Milieuvriendelijk Alternatief.

Het nu behouden van bestaande waarden, die zich uiteindelijk binnen niet al te lange termijn weer kunnen herstellen of terugkomen, wordt vanuit oogpunt van een na te streven duurzame oplossing gezien als een korte termijn oplossing. Het nu scheppen van een uitgangssituatie die voor een zeer lange periode meegaat, biedt meer garanties voor een duurzame ontwikkeling van de dijk en haar omgeving. Het snelle herstel van waarden die verloren gaan, is daarbij een voorwaarde. Binnen korte tijd moet nauwelijks te merken zijn dat sprake is geweest van een ruimtelijke verandering.

Herstel van vervangbare ecologische waarden is goed mogelijk en de kosten die gemoeid zijn met bijvoorbeeld speciale constructies kunnen beter aangewend worden voor een adequaat natuurtechnisch beheer op het gehele dijkvak.

E. Verbeteringen op inrichtingsniveau

De analyse in de vorige paragrafen leert dat andere ontwerpuitgangspunten niet leiden tot een beter planalternatief. Voor de ontwikkeling van het MMA zijn de visie en de ontwerpuitgangspunten dan ook integraal overgenomen. Bij de samenstelling van het MMA is daarom uitgegaan van de kansrijke oplossingen zoals deze in dit hoofdstuk eerder zijn toegelicht en uitgewerkt. Voor deze varianten is nagegaan welke verbeteringen vanuit MMA-optiek mogelijk zijn. Per trajectdeel zijn daarbij de volgende vragen gesteld:

- a kan het ontwerp beter met betrekking tot cultuurhistorie? Zo ja, waar treden conflicten op met landschap, ecologie, duurzaamheid en leefmilieu?
- b kan het ontwerp beter vanuit oogpunt van ecologie? Zo ja, waar treden conflicten op met landschap, cultuurhistorie, duurzaamheid en leefmilieu?
- c kan het ontwerp beter vanuit oogpunt van landschap? Zo, ja, waar treden conflicten op met ecologie, cultuurhistorie, duurzaamheid en leefmilieu?
- d kan het ontwerp beter vanuit oogpunt van duurzaamheid en leefmilieu? Zo ja, waar treden conflicten op met landschap, ecologie en cultuurhistorie?
- e op welke plaatsen treden conflictsituaties op?
- f welke oplossing heeft per MMA-knelpunt de voorkeur?

Deze analyse wees uit dat het voorkeursalternatief (het Beheeralternatief) praktisch overeenkomt met het MMA.

F. Landschappelijke inpassing en natuurcompensatie

In paragraaf 6.6 is een aantal maatregelen voorgesteld om negatieve effecten van de dijkverbetering te compenseren. Als basis is hierbij gebruik gemaakt van de Richtlijn van de Provincie Overijssel. Er is echter sprake van een compensatie en inpassing die verder gaat dan strikt noodzakelijk is. Voor een MMA met een nog verdergaande compensatie biedt de dijkverbetering geen legitimatie.

Het Plan voor landschap en natuur bevat een aantal maatregelen om de landschappelijke inpassing van de dijk na dijkverbetering te verbeteren. De inpassing is gebaseerd op een integrale visie op deze inpassing, en beperkt zich niet tot die delen van de dijk waar verbeteringsmaatregelen worden uitgevoerd.

G. Het Meest Milieuvriendelijk alternatief

Op basis van de analyse in voorgaande paragrafen is in deze paragraaf het MMA beschreven. Het MMA is vrijwel gelijk aan het voorkeursalternatief.

Literatuurlijst

- [1] Directie Groene Ruimte en Recreatie (Min.LNV), 1995
Uitwerking compensatiebeginsel SGR
- [1A] Dienst Landelijk Retentie Achter Ramspol
april 1998
- [2] Gemeente Dalfsen
Bestemmingsplan buitengebied Dalfsen
- [3] Gemeente Zwolle
Bestemmingsplan buitengebied Zwolle
- [4] Gemeente Zwolle, oktober 1983
Landschapsbeheersplan Zwolle, rapport deel 1 tot en met 3
- [5] Grontmij, projectbureau DAR, juli 1997
Dijkverbetering Achter Ramspol, Nota van uitgangspunten,
eindconcept. Zwolle
- [6] Grontmij, projectbureau DAR, 1999
Dijkverbetering Achter Ramspol, Achtergronddocument Landschap,
Cultuur en Natuurwaarden, Zwolle
- [7] Grontmij, projectbureau DAR, augustus 1997
Dijkverbetering Achter Ramspol, Kartering en waardering van de vege-
tatie van de dijken langs het Zwarte Water, de Overijsselsche Vecht en de
Sallandse Weteringen, concept rapport
- [8] Grontmij Verkeer & Infrastructuur, april 1998
Dijkverbetering Achter Ramspol, toetsing Kunstwerken, stap 1 en 2
concept, De Bilt
- [8A] Grontmij, projectbureau DAR, 1997
Historisch en verkennend bodemonderzoek
- [9] Grontmij, projectbureau DAR, 1997
Dijkverbetering Achter Ramspol, Inventarisatie Kievitsbloemen
- [10] Grontmij, projectbureau DAR, november 1997
Dijkverbetering Achter Ramspol, Vechterweerd - Zwolle,
deelgebied 5, startnotitie
- [11] Grontmij, projectbureau DAR, maart 1998
Dijkverbetering Achter Ramspol, erosiebestendigheid, definitief, Zwolle
- [11A] Grontmij, projectbureau DAR, maart 1999
Toetsing van de bestaande waterkering Vechterweerd - Zwolle

- [12] Grontmij Advies en Techniek, december 1995
MER Oevergrondwaterwinning Vechterweerd
De Bilt
- [13] Heidemij advies, 1997
Dijken Achter Ramspol, grondmechanisch hoofdonderzoek deelgebied
Overijsselsche Vecht en Zwarte Water
- [14] Het Oversticht/Overijsselsche Landschapscommissie Ramspol, 1988
Deelstudie landschappelijke en cultuurhistorische aspecten Ramspol
- [14A] H.K.V./Arcadis
Vechtvisie, berekeningen Overijsselsche Vecht, februari 1998
- [15] Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1989
Derde nota Waterhuishouding
- [16] Ministerie van LNV/Ministerie VROM, 1993
Structuurschema Groene Ruimte
- [17] Ministerie VROM/Ministerie V&W, 1996
Beleidslijn ruimte voor de rivier
- [18] Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer, 1992
Vierde nota over de ruimtelijke ordening extra (Vinex)
- [19] Provincie Overijssel, april 1998
Richtlijnen voor de toepassing van het compensatiebeginsel voor natuur,
bos en landschap
- [20] Provincie Overijssel, februari 1998
Richtlijnen voor het opstellen van de Milieueffectrapportage (MER)
voor het dijkversterkingsplan Dijken Achter Ramspol
- [21] Provincie Overijssel, 1998
Samenhangend gebiedsperspectief Vecht/Regge
- [21A] Provincie Overijssel, 1998
Ontwerp gebiedsperspectief WCL Vecht/Regge
- [22] Provincie Overijssel, februari 1995
Milieubeleidsplan Overijssel 1995-2003
- [23] Provincie Overijssel, 1992
Beleidsplan natuur en landschap Overijssel 1992-1998
- [24] Provincie Overijssel, 1993
Streekplan West-Overijssel
- [25] Provincie Overijssel, 1992
Waterhuishoudingsplan 1992-1995.
- [26] Rijkswaterstaat, Dienst Weg- en Waterbouwkunde, 1996
Hydraulische randvoorwaarden voor primaire waterkeringen

- [27] Rijkswaterstaat Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Technische Adviescommissie voor de waterkeringen, 1985/1989
Leidraad voor het ontwerpen van rivierdijken, deel 1 -
bovenrivierengebied
- [28] Rijkswaterstaat Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Technische Adviescommissie voor de waterkeringen, 1995
Handreikingen Visie-ontwikkeling, Inventarisatie en waardering LNC-
aspecten, Beleidsanalyse, Constructief ontwerpen, Ruimtelijk
ontwerpen
- [29] Rijkswaterstaat Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Technische Adviescommissie voor de waterkeringen, 1996
Leidraad toetsen op veiligheid, groene versie
- [30] Stuurgroep NURG, 1992
Nadere Uitwerking Rivierengebied
- [31] Waterschap Groot Salland, 1994
Integraal Waterbeheersplan Waterschap Salland
- [32] Waterschap Groot Salland, 1997
Keur Waterschap Groot Salland
- [33] Grontmij, 1999
Ontwerpplan Vechterweerd - Zwolle

Verklarende woordenlijst

Achterland	Het binnendijkse (landzijde) gebied.
Archeologische risicogebieden	Gebieden waar schade of vernietiging van het bodemarchief kan optreden.
Beoordelingsprofiel	Het beoordelingsprofiel is een denkbeeldig minimum profiel van gedefinieerde afmetingen dat binnen het werkelijk aanwezige profiel moet passen. Dit profiel mag in het algemeen niet door niet-waterkerende objecten worden doorsneden en moet de garantie bieden dat schade aan de waterkering, ten gevolge van de aanwezigheid van het object, niet onmiddellijk tot falen van de waterkering leidt.
Beschermde natuurmonument	Gebied dat in het kader van de natuurbeschermingswet is aangewezen. De aanwijzing beoogt bescherming te bewerkstelligen voor zowel soorten als gebieden. Voor handelingen die schadelijk kunnen zijn voor het gebied is een vergunning nodig. Dit geldt ook voor aangrenzende gronden.
Binnendijks	Aan de landzijde van de dijk.
Buitendijks	Aan de rivierzijde van de dijk
Categorie I/II	Typering van de zonering van het landelijk gebied in het streekplan. Categorie I betreft cultuurgronden met hoofddaccent landbouw. Categorie II betreft cultuurgronden met hoofddaccent landbouw met landschappelijke waarde.
Categorie III / IV	<i>Typering van de zonering van het landelijk gebied in het streekplan. Categorie III betreft cultuurgronden met hoofddaccent landschap, natuur en bosontwikkeling. Categorie IV betreft natuurgebieden met hoofddaccent natuur, landschap en bosontwikkeling.</i>
Compensatie van LNC-waarden	Het treffen van maatregelen gericht op het creëren van nieuwe waarden die met de waarden van natuur, landschappelijk of cultuurhistorie waarden die door een ingreep verloren gaan. Dit dient te geschieden volgens de provinciale richtlijn door het uitvoeren van concrete maatregelen voorgesteld in een compensatieplan.

Cultuurhistorische elementen	Herkenbaar door mensenhand geschapen elementen, die bijdragen tot de afleesbaarheid van de geschiedenis van het wonen en werken van de mens, door de eeuwen heen.
Dijklichaam (grondlichaam)	Het gedeelte van de dijk dat boven het maaiveld uit steekt.
Dijkprofiel	Verticale doorsnede over de breedte van de dijk.
Dijkkringgebied	<i>Een gebied dat door een aaneensluitend stelsel van waterkeringen en eventueel hoge gronden beveiligd moet zijn tegen overstroming, in het bijzonder bij hoge stormvloed, bij hoog oppervlaktewater van een van de grote rivieren, bij hoog water bij het IJsselmeer of bij een combinatie daarvan.</i>
Dijkstoel	Een eenvoudig houten pand dat oorspronkelijk werd gebruikt als opslagplaats van materialen ten behoeve van onderhoud en reparatie aan de dijk
Dijkvak	Het deel van de dijkkring dat in dit project in beschouwing wordt genomen, ook dijktraject.
Duurzaam ontwerp	Ontwerp dat de waterkerende functie van de dijk voor lange tijd waarborgt.
Ecologie	De wetenschap van de betrekkingen tussen organismen onderling en hun omgeving.
Ecologische infrastructuur	Het geheel van kerngebieden met een natuurfunctie, natuurontwikkelingsgebieden en de verbindende landschapselementen daartussen.
Ecosysteem	Een ruimtelijk begreemd systeem bestaand uit (groepen van) organismen en abiotische elementen in onderlinge samenhang.
Fauna	Lijst van diersoorten, die in een bepaald gebied worden aangetroffen.
Geometrie	De vorm van de dijk (taludhellingen en kruinbreedte).
Golfoploop	De verticaal gemeten hoogte boven de waterstand tot waar een tegen het dijktafval oplopende golftong reikt, veroorzaakt door de wind of een passerend vaartuig.
Golfoverslag	Water dat na een golfoploop over de dijk heen slaat.
Grasdijk	Een dijk waarop geen verharde weg ligt: de kruin is onverhard en begroeid met gras.
Hydraulische of rivierkundige compensatie	Maatregelen die worden getroffen om de door het uitvoeren van werken in het winterbed van de rivier ontstane opstuwing van het hoogwater te niet te doen. In de praktijk bestaan die maatregelen uit het afgraven van hoge terreinen of kaden en het graven van geulen in de uiterwaard.

Inlaagdijk	Dijk, aangelegd binnenwaarts van een dijk die sterk bedreigd of niet te houden is.
Inundatie	Overstroming van meestal droogliggend land.
Kernzone	De waterkering, die als zodanig in de legger is aangegeven en de strook grond ter weerszijden van de waterkering die zich uitstrekt tot een afstand van vier meter uit de teen, en voor zover de waterkering niet in de legger is aangegeven, de waterkering en de strook grond ter weerszijden van die waterkering, die zich uitstrekt tot een afstand van vier meter uit de teen.
Keurzone	Zie kernzone
Klei categorie 1	Erosiebestendige klei
Klei categorie 2	Matige erosiebestendige klei
Klei categorie 3	Weinig erosiebestendige klei
Kolk	Een geïsoleerd water dat ontstaan is bij een dijkdoorbraak, zowel aan de binnen- als de buitenzijde van de oorspronkelijke dijk, in de regel met een grote diepte.
Kruin	De bovenkant van de dijk.
Kwel	Grondwaterstroming (door of onder een dijklichaam) als gevolg van waterstandverschillen (tussen het binnen- en buitendijks gebied).
Kwelweglengte	De afstand die kwelwater aflegt voordat het uittreedt.
Landschap	De leefomgeving van mensen gevormd door de werking tussen natuurlijke gegevenheden en processen en het menselijk handelen.
Legger	Een juridisch bindend document van een polderdistrict of waterschap waarin de ligging, vorm, afmeting en constructie van de waterkeringen in een beheersgebied zijn vastgelegd.
Lijzijde	Aan de zijde waar de overheersende winden niet op zijn gericht.
LNC-aspecten	Landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische aspecten.
Maatgevende afvoer	De afvoer van een hoeveelheid water door een rivier op een bepaalde plaats, die past bij de gekozen veiligheidsnorm.
Maatgevend hoogwater (MHW)	Op grond van de maatgevende afvoer berekende waterstanden, waarbij de dijk op verschillende plaatsen de rivierafvoer veilig moet kunnen keren.
m.e.r.	Milieueffectrapportage, de procedure.

MER	Milieueffectrapport, het rapport dat bij de m.e.r. tot stand komt.
Natuurgebied	Een gebied dat gekenmerkt wordt door natuur- en landschapswaarden die mede tot uiting komen in de planologische bescherming van het gebied.
Natuurontwikkeling	Het scheppen van omstandigheden waarin ecosystemen zich kunnen ontwikkelen.
Ontwerpplan	Plan volgens welke de dijkverbetering zal worden uitgevoerd. Naast een ontwerptechnische uitwerking van het nieuwe dijkprofiel worden hierin ook concrete maatregelen voor beheer en onderhoud omschreven. Op basis van het dijkontwerpplan wordt het bestek voor de uitvoering van de dijkverbetering opgesteld.
Ornithologische waarden	De natuurwaarden die bepaald worden door de aanwezigheid van vogels.
Overslagdebiet	De hoeveelheid water die over de dijk slaat, wordt uitgedrukt in liter per seconde per strekkende meter dijk.
Piping	Ondermijning van het dijklichaam door te snel stromend kwelwater dat zanddeeltjes meevoert. Daardoor ontstaan holten onder de dijk, waardoor een dijk plotseling in kan zakken.
Primaire waterkering	Waterkering die onderdeel is van een dijkkring en waarvoor de veiligheidsnorm door de minister is vastgesteld.
Projectnota/MER	Combinatie van een projectnota en een MER. Een rapport waarin milieu- en andere aspecten, zoals dijkontwerp, geotechniek, kosten en beheer van dijkverbeteringsalternatieven integraal worden behandeld.
Regeneratievermogen	De mogelijkheid om na beschadiging of verlies van natuurwaarden opnieuw die waarden te laten aangroeien of herstellen.
Relatienota	Nota betreffende de relatie landbouw en natuur- en landschapsbehoud. In deze nota wordt onderscheid gemaakt tussen reservaatgebieden en beheersgebieden. In beide typen gebieden kan de agrariër een overeenkomst afsluiten met de rijksoverheid over het opnemen van het beheer van natuur en landschap in de bedrijfsvoering, waarbij het de bedoeling is dat reservaatgebieden op termijn aan de landbouw worden onttrokken.
Relatiegebieden	In de Relatienota wordt onderscheid gemaakt tussen reservaatgebied en beheersgebieden waarvoor beheersovereenkomsten als instrumenten gelden.
Rivierbedcompensatie	zie hydraulische compensatie

Rode Lijst	Lijsten van dieren- of plantensoorten die internationaal worden toegepast als middel om de aandacht te vestigen op de mate van bedreiging van soorten.
Schouw	Controle op naleving van onderhoudsverplichtingen ten aanzien van de niet bij het waterschap in onderhoud zijnde waterkeringen en de schouwsloten.
Slagenverkaveling	Een open en wijds landschap dat ontstaan is uit de ontginning van veenmoeras en broekbos met een strak ontginningspatroon met langgerekte evenwijdige kavels. Het landgebruik is meestal grasland.
Staatsnatuurmonument	Zie beschermd Natuurmonument, met de toevoeging dat het monument in eigendom is van de staat.
Standzekerheid	De mate waarin de dijk bestand is tegen bezwijken.
Streng of Strang	Meer of minder geïsoleerd liggende rivierarm of oude rivierloop.
Steunberm	Het uit klei en/of zand bestaande onderste deel van een dijkprofiel (binnen- of buitendijks gelegen), dat wordt aangebracht om de dijkstabiliteit te verbeteren, ook aanberming.
Stroomdalflora	Een groep karakteristieke plantensoorten die specifiek thuishoren in het rivierengebied en die als waardevol wordt beschouwd.
Stroomgebied	Gebied dat afwatert op eenzelfde oppervlaktewater.
Talud	De schuine zijde van het dijklichaam.
Technische ontwerpnormen	Technische normen die naast de maatgevende hoogwaterstand het ontwerp van een dijk bepalen: golfoploop, golfoverslag, waakhogte, stabiliteit van de taluds en de mogelijkheid van welvorming achter de dijk. Het dijkprofiel wordt hier mede door bepaald.
Theoretisch (dijk-)profiel	Denkbeeldig minimumprofiel van de dijk, dat zelfstandig voldoende stabiliteit bezit om de waterkerende functie te vervullen; beoordelingsprofiel.
Uiterwaard(en)	Laagliggend gedeelte van de rivierbedding tussen zomerbed en winterdijk.
'Uitgekiende' ontwerpen	Door de Commissie Becht gedefinieerd als het bij dijkverbetering 'gebruik maken van bijzondere constructies en het gebruik van geavanceerde berekeningsmethoden en intensief onderzoek'.
Variant	Een van de voorgenomen activiteit afwijkende mogelijkheid om een deelprobleem (doorgaans voor een locatie met een beperkte omvang) op te lossen.
Vegetatie	De concrete begroeiing van wilde planten in een bepaald gebied in een natuurlijke orde en structuur.

Veiligheidsnorm	De overschrijdingsfrequentie van de maximale waterstand, die samen met golfoploop etc. door de dijk kan worden gekeerd zonder dat deze bezwijkt. Deze norm wordt gedefinieerd als een kans per jaar (bijvoorbeeld 1:1250 per jaar).
Voorland	Het buitendijkse (rivierzijde) gebied waar onder normale omstandigheden geen water staat.
Waakhoogte	Verschil tussen de kruinhoogte van een dijk en de maatgevende hoogwaterstand (MHW). De functies van de waakhoogte zijn onder andere het voorkomen van ernstige golfoverslag, het compenseren van onzekerheden in de berekening van de MHW en het be- gaanbaar houden van de dijk. Voor de waakhoogte wordt een minimale waarde van 0,5 meter aangehouden.
Waterhuishouding	(Van de bodem) berging en beweging van water met opgeloste stoffen in de bodem.
Weidesleep	Werktuig van balken en/of kettingen dat achter een tractor wordt bevestigd waarmee oneffenheden (molshopen en koeievlaaien) worden gladgetrokken
Wiel	Zie kolk.
Winterbed	De oppervlakte tussen het zomerbed van een rivier en de buitenkruinlijn van de bandijk dan wel de hoge gronden die het water bij hoge standen keren.
Zomerbed	De oppervlakte die bij gewoon hoog zomerwater door de rivier wordt ingenomen.

Verantwoording

Titel : Dijkverbetering Achter Ramspol
Projectnota/MER
Vechterweerd - Zwolle
Deelgebied 5

Opdrachtgever(s) : Waterschap Groot Salland

Uitgegeven door : Grontmij Overijssel

Plaats en datum : Zwolle, augustus 1999

Auteur(s) : drs. A. ter Harmsel, drs. O. Verbree

Illustraties : drs. R. Oortwijn, C.A. Voorwinden

O.N. : 11-1924-1

Doc.nr. : 11/99186

Oplage : 15

Druk : 1

Informatie : Grontmij Overijssel, Projectbureau DAR, 038-4227555

Gezien door : ir. H. Pijpers

Voor akkoord :

